

Kommitté 9: Ekonomi, företagande, miljö, energi och klimat

**Motioner:
Miljöfrågor**

Centerpartiets partistämma 29 september - 1 oktober 2023

Centerpartiet

Yttrande Partistyrelsen

Inledning

Värnandet om miljön och skyddet av densamma är en ödesfråga. Miljöarbetet måste drivas både i EU och i Sverige, nationellt såväl som lokalt och med koppling till de globala hållbarhetsmålen inom Agenda 2030. Fler aktörer måste bidra och det ska vara enkelt för människor att göra miljömedvetna val i sin vardag. För oss är det naturligt att driva en miljöpolitik som värnar naturen och kretsloppen samtidigt som vi kan öka tillväxten och välståndet. Vi vill få fler att bidra till att bevara och stärka den biologiska mångfalden, att Sverige ställs om till en cirkulär ekonomi med hjälp av modern miljöteknik samt att Sverige ska ha dricksvatten i världsklass och hav utan övergödning och föroreningar.

Biologisk mångfald

Den biologiska mångfalden, det vill säga samspelet mellan olika typer av arter och ekosystem, är av fundamental betydelse för människans liv på jorden och våra samhällens välmående. Skogar, ängsmarker, bergskedjor, kuster, haven och grundvatten är alla viktiga förutsättningar för livet och en hållbar utveckling. Den globala förlusten av arter, naturtyper och ekosystem är det mest brådskande miljöproblemet i världen idag tillsammans med klimatförändringarna. Detta är inte två separata problem utan hänger tätt ihop. Desto varmare planeten blir desto fler arter riskerar att dö ut. Desto fler livsmiljöer och arter som utrotas, desto mer sårbara blir våra samhällen samtidigt som vi förlorar viktiga kolsänkor. Det är ett globalt problem med lokala och regionala lösningar.

För att bryta den negativa utvecklingen och istället börja bevara, restaurera och återställa den biologiska mångfalden krävs ett kraftigt ökat internationellt samarbete och att fler regionala och internationella aktörer skalar upp sitt arbete. Centerpartiet vill se att Sverige, EU och andra globala institutioner och organisationer förstärker och växlar upp de insatser som redan görs samt verkar för att kommande regelverk och lagstiftningar har ambitiösa och realistiska mål. I december 2022 antogs också ett globalt ramverk om biologisk mångfald vid COP 15. För Centerpartiet är det prioriterat att internationella regelverk och bindande lagstiftningar tar hänsyn till att olika regioners och länders biofysiska förutsättningar skiljer sig åt väsentligt, och så även traditioner av naturvård och förvaltande av naturresurser.

Skydd av natur är en del i arbetet med biologisk mångfald. Sverige har över 5 000 naturreservat, 30 nationalparker och de allra flesta svenskar har i genomsnitt bara några få kilometer till skyddad natur. Det är positivt och unikt. Dessvärre är skötseln av många skyddade områden eftersatt och de uppvisar tyvärr inte de naturvärden som det är tänkt. Vi vill därför öka takten i att restaurera och återställa skyddad natur. Med god tillgänglighet och möjlighet att både ägna sig åt friluftsliv och andra verksamheter som kan ske i samklang med skydd av natur kan också bidra till ökad kunskap och engagemang kring biologisk mångfald.

Den allra största delen av naturen är inte formellt skyddad och för att få ett effektivt skydd för den biologiska mångfalden i Sverige så behövs fler metoder. Ett sätt vore att utreda ett stöd som ger ersättning till privata skogsägare som har hotade arter på sina marker så länge den hotade arten finns kvar. Då blir förekomsten av hotade arter en tillgång samtidigt som marken kan fortsätta att brukas. Hur ett sådant stöd skulle kunna utformas bör utredas.

Att restaurera utdikade våtmarker och samtidigt anlägga nya är bland det allra mest effektiva vi kan göra för att motverka övergödningen av hav och sjöar, stärka den lokala artrikedomen, lagra koldioxid samt bidra till stärkt vattenhushållning. De fungerar som naturens egna reningsverk genom att fånga in övergödande näringsämnen och binda upp dem innan de når havet. Därtill är de hemvist för en omfattande fauna inte minst i form av fåglar och insekter, varav en stor andel är rödlistade. Samtidigt så binder de koldioxid på ett mycket kostnadseffektivt sätt och ökar grundvattennivåerna. Till skillnad från de flesta andra åtgärder så behöver vi inte välja mellan nyttor och ekosystemtjänster när våtmarker restaureras, det är mycket som vi får på köpet. Särskilt stora fördelar blir det när utdikade och dränerade torvmarker, som inte längre används till livsmedelsproduktion eller aktivt skogsbruk, återställs då de kontinuerligt läcker ut stora mängder växthusgaser i atmosfären.

För Centerpartiet är den enskilda markägaren en viktig del i att bevara och förstärka den biologiska mångfalden. Vi litar på markägarens engagemang och förmåga. De har lokalkännedomen som är nödvändig och de känner sin egen mark bäst. Frivilliga åtgärder ska därför uppmuntras. En markägare som vill anlägga en våtmark eller en damm ska exempelvis enkelt kunna ansöka och kunna beviljas stöd för det. Någon som odlar alger, musslor eller ostron i havet ska lättare få miljöersättning för det. När skogsmark tas ur bruk för att skyddas ska skälig ersättning utgå. Vi vill att politiken för att bevara biologisk mångfald i än högre utsträckning ska bygga på metoder och styrmedel som utgår ifrån frivillighet och som bygger på den enskilda markägarens vilja och kunskap.

Arbete för biologisk mångfald behöver också föras i både stad och land. I takt med att våra svenska städer växer är det av stor betydelse att de utvecklas på ett grönt och hållbart sätt. Att bevara och utveckla urban natur är därför en viktig prioritering i vår miljöpolitik. Fördelarna är många; gröna städer, med många träd och närhet för medborgarna till grönområden, bidrar till att förbättra

livskvaliteten, luftkvaliteten, reglerar temperaturen, dämpar buller och oljud, förbättrar avrinningen vid kraftig nederbörd och stärker förutsättningar för bin och andra livsviktiga pollinatörer. Särskilt i tätorter och städer där ljusföroreningar ofta är störst finns också goda förutsättningar att minska dessa. De har betydelse för den biologiska mångfalden när det får negativa konsekvenser för bland annat insekter. Vi behöver minska effekterna av den påverkan som artificiellt ljus har genom att exempelvis låta belysningen styras av mänsklig närvaro där det fungerar så att man får den säkerhet som krävs för oss människor samtidigt som den biologiska mångfalden värnas bättre än idag.

Pollinatörer är viktiga för både biologisk mångfald och livsmedelsförsörjning. Det är känt att pollinatörerna blir färre, men det finns inte kunskap om vilka arter som minskar mest i Sverige och heller inte hur snabbt de minskar i antal. Det finns planer att starta ett program för pollinatörsövervakning i EU till 2027. För att ett sådant ska kunna fungera väl även utifrån svenska förhållanden så är det viktigt att det finns god kunskap om vilka metoder som passar i nordiska förhållanden. Det har funnits en pilotstudie med statlig finansiering under åren 2020-2022 för att undersöka vilka metoder för pollinatörsövervakning som passar i Sverige. Förhållanden skiljer sig åt inom EU och om det inte finns god kunskap om läget i Sverige så har vi sämre möjligheter att påverka hur pollinatörsövervakningen i EU utformas som då riskerar att inte bli ändamålsenlig för svenska förhållanden. Pollinatörerna är av så stor betydelse att forskning kring bland annat vilka miljöer som bör övervakas.

Invasiva främmande arter är ett relativt nytt men snabbt växande hot mot den biologiska mångfalden i Sverige. I takt med att planeten – både landytan och havet – blir varmare så blir det lättare för arter som inte förekommer naturligt i de svenska och nordiska ekosystemen att etablera sig, vanligtvis med konsekvensen att de tränger ut inhemska arter som faktiskt spelar en viktig roll i ekosystemet. I värsta fall kan de påverka hela ekosystemet och dess tjänster negativt genom att enbart föröka sig eller sprida sig. Att bekämpa dess fortsatta etablering och spridning behöver vara högt prioriterat inom miljöpolitiken och Centerpartiet har länge föreslagit att bekämpningsinsatser bör växlas upp och förstärkas, både på land och i havet. En granskning av statens insatser som kom i november 2022 visade att det i dagsläget saknas en grundläggande förteckning över invasiva främmande arter och dess utbredning och att det heller inte är tillräckligt utrett vilka metoder som är mest effektiva för bekämpning. Kartläggning och miljöövervakning behöver förbättras och det behövs en gemensam strategi i detta arbete.

För att kunna bevara, återställa och öka den biologiska mångfalden i Sverige, såväl på land som till havs samt i städer och på landsbygden, krävs att fler aktörer är med och bidrar till detta arbete. Historiskt har större insatser utförts av det offentliga parallellt med det förvaltande arbete som landets många skogsägare kontinuerligt bedriver, men bidragen från både civilsamhället och näringslivet är på framväxt. Vi anser att detta är en mycket positiv utveckling och vill särskilt se att kopplingen mellan näringslivet och biodiversitetsfrågan stärks och blir naturlig, precis som den blivit i frågan om klimatutsläppen. Ett flertal större bolag och branscher ligger redan i framkant i denna

fråga och vi anser att staten bör bejaka och stimulera denna utveckling utan att

skapa nya hinder och betungande regelverk. För att detta ska bli så effektivt och ändamålsenligt som möjligt är det av betydelse att det tas fram standardiserade och gärna branschöverskridande metoder för att värdera biologisk mångfald och för att bedöma verksamhetens påverkan genom hela leverantörskedjan. Det finns redan ett antal standardiseringar från svenska SIS och inom internationella ISO och vi ser gärna att detta arbete fortskrider i nära samverkan mellan staten, näringslivet och forskningen. Därtill finns också ett arbete inom EU kring hållbarhetsrapportering för stora företag men som man även direkt kan ansluta sig till som ett mindre företag, vilket också kan bidra till en mer hållbar utveckling och transparens kring frågorna.

Arbetet för biologisk mångfald behöver drivas brett och med många olika infallsvinklar. Det är en stor och komplex utmaning. Generellt behövs kunskap och miljöövervakning så att rätt åtgärder kan sättas in. För att vidareutveckla vår politik inom biologisk mångfald så har ett fördjupat politikutvecklingsarbete satts igång inom Centerpartiet.

Cirkulär ekonomi

För Centerpartiet är klimatet vår tids största ödesfråga. Utan en cirkulär ekonomi som bryter fossilberoendet kommer vi inte att kunna reducera vår klimatpåverkan i den utsträckning som krävs för att begränsa den globala uppvärmningen och det ohållbara användandet av naturresurser. De linjära materialflöden vi byggt upp samhället kring måste brytas och ersättas med cirkulära kretslopp, där produkter används betydligt längre och där allt material kan recirkuleras för att bli insatsvaror i nya produktionsled.

För Centerpartiet är näringslivet den riktiga motorn i den cirkulära omställningen och politiken måste säkerställa att företagen har bästa möjliga förutsättningar att växla upp sitt arbete ytterligare och inte bygga upp verksamheter exempelvis genom myndigheter som näringslivet kan hantera i omställningen. Myndigheter behöver istället underlätta omställningen och bidra med kunskap och information. Åtgärder och incitament för cirkularitet måste ta sikte på hela produktlivscykeln, från insatsvarorna i det allra första produktionssteget till det att produkten slutligen återvinns och allt material blir insatsvara i ett nytt produktionsled. För det krävs att näringslivet och forskningen är med från början till slut. Centerpartiet vill att producentansvaret ska utökas till en mängd områden, till exempel för mobiltelefoner, småelektronik och textilier. Ytterst vore det önskvärt om ett EU-gemensamt producentansvarssystem togs fram men Sverige bör gå före med ett eget som också kan fungera som en modell för övriga EU. Inom EU görs också mycket för att göra produkter återbrukbara, som genom ekodesigndirektivet som handlar om att producenten ska ta hänsyn till produktens totala miljöpåverkan redan i designstadiet. Det kommer att ställas successivt högre krav på bland annat insatsvarornas hållbarhet och återvinningsgrad.

Det finns en stor mängd olika märkningar på olika produkter, som härstammar från både den specifika branschen i sig men också från internationella partnerskap och överenskommelser. För att minska den förvirring som lätt kan uppstå vill vi se en större harmonisering av miljömärkningar och

andra miljökriterier på EU-nivå. Därtill anser vi att civilsamhället och privatpersoner behöver få möjlighet att skaffa sig ökade, bättre och djupare kunskaper om den cirkulära omställningen. Centerpartiet jobbar för att berörda myndigheter ska genomföra ett särskilt kunskapslyft på området.

För att den cirkulära omställningen ska lyckas krävs det att politiken sätter ambitiösa mål som såväl offentlig sektor som näringslivet tillsammans ska arbeta mot. Vi vill se att Sverige inför ett nationellt mål om att ha en cirkulär ekonomi på plats till år 2040, samma år som vi anser att Sverige ska nå klimatneutralitet. Ska vi om cirka tjugo år ta bort lika mycket koldioxid som vi producerar så måste vi vidta åtgärder bortom punktkällorna och transportsektorn. Utsläppen som uppstår genom jungfrulig brytning, fortsatt linjära materialflöden och begränsad återvinning av bland annat kritiska material måste också reduceras. Det behövs tydliga etappmål på vägen till år 2040 samt att omställningen utvärderas regelbundet och på ett effektivt sätt. Centerpartiet vill också införa en nollvision för avfall som en metod för att uppnå en hållbar konsumtion och produktion. Det innebär ett förhållningssätt som styr mot att produkter designas för att kunna återbrukas och återvinnas i sin helhet men också ett sätt att se på förbrukade varor som användbara resurser att bevara i kretsloppet snarare än avfall.

Den offentliga sektorn har stora möjligheter att påverka klimatomställningen och miljöarbetet i en mer progressiv riktning. Varje år upphandlas varor och tjänster för hela 800 miljarder kronor. Samtidigt lämnar koldioxidutsläppen och resurseffektiviteten från offentlig sektor mycket att önska. Priset är i de flesta upphandlingar avgörande för utvärdering och tilldelning. Ord som cirkulär, återvinningsbarhet och återbrukbar återfinns sällan i upphandlingsunderlag och kravspecifikationer. Offentlig upphandling behöver i högre utsträckning användas som ett effektivt verktyg för en cirkulär omställning. Ett effektivt sätt är att införa ökande etappmål i syfte att öka andelen upphandlingar som ställer skarpa krav på cirkularitet och resurseffektivitet. Det gäller särskilt möbler, textilier och inredning i offentlig sektor där graden av produkter med återvunnet material är mycket låg. För att driva på denna utveckling vill vi sätta ett ambitiöst mål på exempelvis 20 % återvunnet i statens upphandlingar. Ytterligare en väg att driva på den cirkulära omställningen vore att införa en lag om offentlig avyttring. Det skulle kunna innebära att mycket mer material återanvänds. Centerpartiet vill därför att en utredning tillsätts om hur en sådan lag skulle kunna utformas.

Sverige är ett land med avsevärda tillgångar på förnybara naturresurser i form av skogarna, en stor areal jordbruksmark samt långa kuststräckor. Med detta kan vi bygga och fortsätta utveckla en ekonomi med bas i det förnybara och minska vårt beroende av jungfruliga, fossila och importerade råvaror. Vi har också den tekniska spetskunskapen och en gedigen infrastruktur som tillsammans skapar goda förutsättningar för att öka andelen biobaserade insatsvaror och produkter och på så vis ersätta en hel del fossila alternativ. En stor del av den fossila plast som tillverkas och importeras skulle med fördel kunna bytas ut mot biobaserade råvaror från den svenska skogen och restprodukter från skogsbruket kan också användas i nästa generations textil- och klädproduktion. Det finns idag ett flertal exempel på små entreprenörer som ligger långt fram i innovationen och teknikutvecklingen vad gäller biobaserade plaster och textilier, något Centerpartiet välkomnar och vill se mer utav. Det är positivt att en nationell bioekonomistrategi nu är under utredning vilket kommer ha stor betydelse för denna växande sektor och ett delbetänkande har presenterats våren

2023. Ett sätt att skapa större efterfrågan på biobaserade material är att införa successivt ökande kvotplikter på återvunnen råvara som kommer från de gröna näringarna.

Ett ofta påtalat hinder för att lyckas uppnå mer cirkularitet och resurseffektivitet är att det saknas en tillräcklig efterfrågan och en utvecklad marknad för återvunna material. Vi måste göra de materialströmmarna mer konkurrenskraftiga och attraktiva att investera i, något som haltar i dagsläget. Vi vill se att Sverige och i förlängningen EU inför successivt ökande kvotplikter på återvunnet material i ny produktion, vilket kommer driva fram en ny och växande marknad.

Dagens snabba teknikutveckling och digitaliseringen möjliggör framväxten av nya företag och tjänster som specialiserar sig på reparation, återbruk, uthyrning och delning av produkter. Idag behöver exempelvis inte alla hushåll äga en egen bormaskin utan kan hyra in en, med eller utan hantverkare, genom några knapptryckningar på telefonen. Det skapar både nya jobb och gynnar miljön genom att minska konsumtionen av saker vi kanske använder någon enstaka gång. Vi vill se att politiken fortsätter skapa goda förutsättningar och undanröjer hinder för en digitaliserad delningsekonomi som bygger på cirkulära affärsmodeller och gör det enkelt och lönsamt för individer att vara miljövänliga. På liknande sätt kan man minska matsvinnet. Det får inte vara mer ekonomiskt lönsamt att kasta mat som skulle kunna ätas av människor. Ett innovativt sätt för att undvika detta är att ansluta sig till de digitala plattformar som är på snabb framväxt och som har till syfte att på ett enkelt sätt erbjuda en andrahandsmarknad för mat som är på väg att gå ut. Vi vill också förenkla och stötta det pågående arbetet med digitala innovationer för att skapa andrahandsmarknader.

Ett stort problem, såväl i Sverige som globalt, är nedskräpning. Allt mer tyder på att det snart finns mer plast i våra hav än fisk, och under varma sommar dagar fylls våra parker och naturområden med skräp och sopor som besökare lämnar efter sig. Genom att både fasa ut fler olika typer av engångsartiklar och genom att lägga ett större ansvar på producenterna kan vi börja minska mängden skräp. Centerpartiet vill utöka producentansvaret för nedskräpning. Ett sätt att lösa det är att införa ett pantsystem för att få tillbaka produkterna i ett cirkulärt kretslopp, något som redan idag finns för ett antal produktgrupper och där fler kan tillkomma för produkter som lämpar sig för detta.

Producentansvarssystem är ett effektivt och ändamålsenligt sätt att skapa ekonomiska drivkrafter och incitament för att göra produkter lättare att återbruka och återvinna. Det finns förslag från en utredning om ett utvecklat producentansvar för textilier som vi vill ska beredas och genomföras så snart som möjligt. Syftet med förslagen är att kraftigt minska mängden textilier som slängs i restavfallet och istället markant öka den andel textilier och kläder som samlas in separat. Det är av vikt att dagens befintliga insamlingssystem bevaras men utökas med nya lösningar, vilket i praktiken innebär att insamlingen kan ske i butiker, på återvinningscentraler och återvinningsstationer, eller hushållsnära – det primära är att det är anpassat efter lokala förutsättningar och gör det enkelt för den enskilde individen att lämna in sitt textilavfall. Att förlänga livslängden och hållbarheten på textilier innebär en stor miljö- och klimatnytta då det minskar beroendet av jungfruligt material och öppnar för att använda svensk skogsråvara i högre utsträckning.

Det finns även förslag från utredning kring att öka återvinningen och recirkuleringen av mobiltelefoner och annan småelektronik. Även detta är produktgrupper i vilken återvinningen i dagsläget är alldeles för låg eftersom många konsumenter låter sina telefoner och småelektronik ligga kvar i byrålådorna hemma snarare än lämna in för återbruk eller återvinning. Utredningen lämnade ett välmotiverat förslag om ett skärpt och reviderat producentansvarssystem som skulle leda till konkreta och omfattande förändringar sett till insamlings- och återvinningsvolymerna. Ytterst vore det önskvärt om ett EU-gemensamt producentansvarssystem togs fram men Sverige bör gå före med ett eget som också kan fungera som en modell för övriga EU. Ett genomförande av utredningens förslag om ett skärpt och utvecklat producentansvar skulle få positiva långvariga effekter för miljön och kunna drivas framåt av branscherna själva, vilket är betydligt mer effektivt än olika statliga lösningar.

Under 2022 antog regeringen en förordning och lagändring som innebär att insamlingen av förpackningar från hushållet kommunaliseras. Sverige har sedan lång tid tillbaka en förpackningsinsamling som överträffar samtliga EU:s mål för materialåtervinning samt flera av våra högt ställda nationella mål. Att minska förpackningars miljöpåverkan och öka dess cirkularitet bör vara en prioriterad ambition och vi har tidigare velat att det befintliga producentansvarssystemet utvecklas i nära samarbete med återvinningsindustrin istället för att kommunalisera insamlingsansvaret. Nu är det ett faktum att insamlingsansvaret har flyttats. Idag är en stor del av avfallsinsamlingen redan hos kommunerna och det blir det enklare och mer logiskt för vanliga konsumenter att lämna bland annat förpackningar och gamla kläder på samma ställe. Det är viktigt att kommunerna får ersättning för de extra kostnader som insamlingen medför. Om kommunerna ska samla in avfall sker det på uppdrag av producenterna och ska därför ersättas för detta.

Vi vill se att återvinningsmålen på EU-nivå höjs, inte minst för plaster, textilier och elektronik, även om detta bör kompletteras med nationella insamlingsmål som ligger över unionens genomsnitt. Plaster och engångsplaster i synnerhet är en materialström där vi menar att EU kan göra mer genom att höja ambitionsnivån för vilka engångsplaster som ska förbjudas helt samt att skärpa regelverken för att förhindra spridningen av mikroplaster. Det behövs också en gemensam standard för återvinning inom hela EU. Detta saknas idag och gör att många plaster inte kan återvinnas alls. Med en gemensam standard så får producenterna en plastråvara som de kan lita på håller måttet för återanvändning och är fri från giftiga kemikalier, vilket i förlängningen minskar beroende av fossila råvaror. Även om plast är en materialström med särskilt stor miljöpåverkan så vill vi att EU-gemensamma kvalitetsstandarder med tiden utvecklas för alla slags material för att underlätta handel med återvinningsbara material. Inte minst gäller detta råvaror som exempelvis fosfor, kväve och kalium, tre grundämnen som fortfarande bryts jungfruligt med klimatbelastande och miljöskadliga metoder och importerats till EU. Detta samtidigt som Sverige och EU kan öka sin egen självförsörjning av dessa material genom återvinning ur sekundära källor.

Vi anser också att kvaliteten på en råvara eller ett material ska föregå dess ursprung som styrande princip. Kan vi exempelvis öka vår egen försörjning av högkvalitativ och giftfri fosfor och kalium från avloppsslam eller avfallsförbränning är det att föredra framför det importerade från tredje land. Den revidering som nyligen har gjorts av EU:s avfallsdirektiv är ett steg i rätt riktning mot att betrakta mer avfall som en resurs och att styra om till mer cirkulära materialflöden. Men vi kan inte stanna och

nöja oss med denna revidering, på sikt måste avfallsdefinitionerna utvecklas ytterligare så att det endast är material som helt saknar fortsatta användningsområden som omfattas av avfallsbegreppet.

För att uppnå en verkligt cirkulär ekonomi med samhällen som håller sig inom planetens gränser krävs ett nästintill radikalt nytt synsätt på hur vi betraktar resurser och materialens kretslopp samt vilka aktörer som behöver inkluderas i väsentligt högre utsträckning. Det kräver att vi vågar ompröva gamla sanningar och strukturer, att befintlig lagstiftning och normer ses över i grunden samt att vi tar vara på, och som representanter för politiken, främjar de innovationer och cirkulära affärsmodeller som växer fram. Centerpartiet arbetar också för att undanröja fysiska, juridiska och skatterelaterade hinder för en ökad återvinning och recirkulering av innovationskritiska material.

I Sverige vill vi påskynda arbetet med att trygga konsumenten från skadliga ämnen i byggprodukter som används till golv, väggar och innertak och utreda möjligheten att de omfattas av kemikalieskatt. Samtidigt finns det en problematik i en allt för strikt kemikalielagstiftning som inte tar hänsyn till andra viktiga miljöfaktorer, däribland resurseffektivitet och cirkulära materialflöden. Idag är lagstiftningen utformad som så att en hel del gamla produkter och vissa typer av avfall måste förbrännas om en hundraprocentig reningsgrad inte kan uppnås vid återvinning eller återtillverkning. Detta berör i särskilt hög utsträckning cirkuleringen av byggmaterial, möbler och golv. För att främja cirkulära materialflöden måste ett riskbaserat synsätt tillämpas och en helhetsbedömning mellan målkonflikterna kring en giftfri miljö och resurseffektivitet måste göras. Därför vill Centerpartiet se ett utredningsuppdrag till Kemikalieinspektionen som syftar till att undersöka hur man kan uppdatera lagstiftningen för att väga målen om cirkulära resursflöden och en giftfri miljö mot varandra. Detta skulle gynna både miljön och flertalet återvinningsindustrier som i dagsläget blir tvungna att skicka uttjänta varor till förbränning trots att de skulle kunna återbrukas igen.

Vatten, avlopp och kemikalier

Tillgången till nästintill obegränsat med rent vatten har länge varit en självklarhet i Sverige. När vi vrider på kranen i hemmet eller på arbetsplatsen är vi vana vid att få ut dricksvatten i världsklass. Vi lever också i ett land med långa kuststräckor där havet är en plats för både rekreation och små- och storskaliga näringsverksamheter. Det senaste årtiondet har dock gett oss anledning att inse att vi inte kan ta allt detta för givet. Den svenska VA-infrastrukturen är föråldrad och behöver klimatanpassas för extremt väder i framtiden, grundvattennivåer har minskat, och spår av kemikalier, läkemedel och mikroplaster är mer vanligt förekommande i dricksvattnet än tidigare. Också ur ett beredskaps- och sårbarhetsperspektiv är tillgången på rent dricksvatten en viktig fråga, inte minst i den fortsatta totalförsvarsplaneringen. Ju robustare den grundläggande vatteninfrastrukturen är desto mindre är sannolikheten för att dricksvattnet ska bli otjänligt. Därtill hotas våra sjöar och hav av övergödning och bottendöd, och nedskräpning och gamla miljösynder hotar fiskbeståndet och de marina ekosystemen. Men det är långt ifrån omöjligt att lösa dessa många utmaningar. Genom enkla åtgärder och långsiktiga investeringar kan vi minska den onödiga vattenförbrukningen, säkerställa dricksvatten i världsklass, begränsa övergödningen och väcka nytt liv i våra hav.

På hushållsnivå kan relativt enkla åtgärder vidtas som bidrar till en mer effektiv vattenförbrukning. Centerpartiet vill att det sätts högre standarder på utformningen av produkter redan i tillverkningsfasen, genom skarpare ekodesignkrav. Genom nationella riktlinjer och i förlängningen EU:s ekodesigndirektiv vill vi se krav på att bland annat toaletter, duschar och blandare ska vara vattensnåla. Toaletter som är snålspolande eller använder gråvatten (det vill säga från bad, disk och tvätt) är redan vanligt förekommande och studier gör gällande att vattenförbrukningen i ett hushåll kan minska med upp till 50 procent med rätt typ av åtgärder. Det är också av betydelse att det offentliga föregår med gott exempel och själva främjar vattensnål teknik vid renoveringar av sina fastigheter samt i högsta möjliga mån premierar sådan teknik där det är lämpligt inom offentlig upphandling. Vi finner det också relevant att se över hur det gröna skatteavdraget kan breddas för att kunna medges till privatpersoner och hushåll som gör vattenbesparande investeringar i hemmet, till exempel genom att byta ut duschar och toaletter. Det skulle stimulera fler till att vidta sådana åtgärder och på sikt minska vår samhälleliga vattenförbrukning.

Våra hav, sjöar och vattendrag lider idag av tidigare generationers okunskap och oförsiktighet med utsläpp av giftiga ämnen och dumpning av avfall, både till land och havs. Övergödning, skadliga kemiska ämnen och spridning av mikroplaster är särskilt framträdande i Östersjön.

För att säkerställa rena och levande hav för framtida generationer måste det till krafttag för att stoppa tillförseln av övergödande och giftiga ämnen vid punktkällorna, men också insatser för att få bort de föroreningar som redan finns i vattnet. Det är också centralt att motverka såväl giftiga utsläpp som övergödning genom internationellt samarbete däribland inom ramen för samarbetet kring EU:s strategi för Östersjöregionen.

För att komma tillrätta med en del av övergödningens problematiken vill Centerpartiet införa ett nationellt etappmål om återföring av fosfor och kväve. I dagsläget finns det en stor del av dessa näringsämnen i avloppen i våra tätorter som potentiellt skulle kunna återföras till jordbruket men det bli inte av. För detta kan finnas olika praktiska lösningar kring infrastrukturen. För att kunna återföra fosfor och kväve till jordbruket på ett hållbart sätt måste det först renas på oönskade ämnen, inte minst vissa tungmetaller som är skadliga för både människor och naturen. Flera svenska företag har idag kommit långt i teknikutvecklingen vilket möjliggör att dessa näringsämnen kan återvinnas direkt från reningsverken på ett miljöeffektivt sätt utan spår av giftiga ämnen. På sikt kan denna teknik bli en viktig exportvara för Sverige. Det är idag många aktörer som väntar på ett besked om vilka målsättningar som ska gälla. För att komma vidare menar vi att det är nödvändigt med ett nationellt mål för återföring av fosfor och kväve på 70 respektive 20 procent till år 2030. Till år 2040 och 2050 ska målet höjas ytterligare i takt med att teknikutvecklingen går framåt, med det yttersta syftet att sluta kretsloppen och minska övergödningen i våra hav och vattendrag. Studier från bland annat Svenskt Vatten och IVL Svenska miljöinstitutet har också funnit att återvunnet kväve har haft svårt att konkurrera ekonomiskt med jungfruligt producerat kväve, även om klimatpåverkan ofta är betydligt mindre. I syfte att stimulera produktionen på avloppsreningsverken samt ta steg mot en mer etablerad marknad vill vi se över möjligheten att ta fram ett nationellt certifieringssystem för klimatsmart och återvunnet kväve.

I våra hav och kustnära områden finns det dessvärre en stor mängd gamla kemikalier och miljögifter i form av gamla tunnor, vrak och bottensediment i anslutning till gamla industrier och fabriker.

Centerpartiet vill se fler punktinsatser för sanering av avgränsade områden där insatsen gör nytta direkt och där resultatet är styrande. I många fall är miljögifterna flera årtionden gamla varför ansvarsfrågan och ägandeskapet måste tydliggöras juridiskt, vilket i förlängningen avgör hur insatserna ska finansieras. Vi ser gärna att lämplig myndighet på central nivå fortsätter kartlägga var de värsta föroreningarna finns och upprätthåller en prioriteringslista över var insatser ska ske.

Som konsument ska man kunna vara säker på att varor och livsmedel i ens omgivning inte innehåller skadliga ämnen. En utveckling mot ett mer giftfritt och cirkulärt samhälle ser vi som en förutsättning för att minska miljöpåverkan och nå klimatmålen, samtidigt som vi kan skapa jobbtillfällen och främja tillväxt. Sverige ligger i framkant när det gäller att skydda barn och vuxna mot skadliga kemikalier och vi återvinner betydligt mer än i övriga EU. Men det är fortfarande en utmaning att nå en ekonomi med cirkulära och mer giftfria kretslopp.

PFAS är en vår tids stora miljö- och hälsoutmaningar när det kommer till kemikalier och dess påverkan på människor och naturen. Därför är det väldigt angeläget att minska förekomsten av PFAS i alla delar av samhället. Centerpartiet vill att Sverige inför lägsta möjliga gränsvärden på hur mycket PFAS som får finnas i dricksvattnet. Tills det att EU:s dricksvattendirektiv införlivas i svensk lagstiftning 2026 vill vi se tillfälliga gränsvärden som fullt ut bygger på försiktighetsprincipen och sätts så lågt som det går. Vi vill också att produkter innehållandes PFAS snabbare fasas ut i Sverige och vi bör överväga att gå före EU i att ta fram ett nationellt förbud. Kemikalieinspektionen bör snarast ges ett uppdrag att utreda detta. Det finns nu ett lagförslag om att all tillverkning och försäljning av PFAS ska förbjudas i EU även om förslaget innehåller tidsbegränsade undantag för vissa användningsområden. Av största prioritet bör vara produkter som riktas till barn och produkter för livsmedelskonsumtion. Därtill behöver regeringen genom regleringsbrev och budget ge Försvarsmakten och brandkåren de verktyg som behövs för att fasa ut användningen av PFAS i deras respektive verksamheter. Slutligen behöver regeringen också vidta åtgärder snarast för att se över hur de mest kontaminerade vattentäkterna kan saneras för att bli av med sitt förhöjda PFAS innehåll. Det är helt oacceptabelt att det tillåtits spridas så länge att vattentäkter runt om i landet måste tas ur bruk, vilket får oerhörda konsekvenser för det svenska lantbruket och vår dricksvattenproduktion.

Att-satser från partistyrelsen

1. att Centerpartiet ska verka för att ett nytt stöd för skydd av hotade arter på enskilt ägd mark införs.
2. att Centerpartiet ska verka för att en ändmålsenlig pollinatörsövervakning kan utformas i Sverige.
3. att Centerpartiet ska verka för att en kunskapsbaserad strategi tas fram för att bekämpa invasiva främmande arter.
4. att Centerpartiet ska verka för att svenska staten antar ett ambitiöst mål för återvunnet material i sina offentliga upphandlingar.
5. att Centerpartiet ska verka för att utreda möjligheterna för en lag om offentlig avyttring.
6. att Centerpartiet ska verka för att producentansvaret utvidgas och att kommunerna som har insamlingsansvaret i samverkan med producenterna ska finna effektiva lösningar som gynnar en cirkulär ekonomi.

Att-satser som behandlas i annan kommitté

[9.40.4](#) Behandlas i Energi och Klimat kommitté 9.29: att plastproducenter får ta hela sin kostnad inom EU:s utsläppshandel av växthusgaser.

[9.40.5](#) Behandlas i Energi och Klimat kommitté 9.29: att koldioxidtullarna vid EU:s yttre gränser även ska gälla plastproduktionsindustrin.

Förslag till beslut: Bifall

[9.29.1](#) att Centerpartiet verkar för att ljusföroreningar övervakas.

[9.29.2](#) att Centerpartiet verkar för att ljusföroreningar motverkas.

Förslag till beslut: Besvarad

[9.30.1](#) att Centerpartiet verkar för att regeringen tillsätter en utredning för att ta fram ett standardiserat system för vattenförbrukning av duschmunstycket i Sim- och Idrottshallar.

[9.31.1](#) att utreda och ta beslut för ett nationellt textilinsamlingsystem.

[9.31.2](#) att återuppta och aktualisera den textilinsamlingsutredning som redan finns.

[9.31.3](#) att återvinningssystemet resulterar i en hushållsnära insamling.

[9.32.1](#) att tillämpa försiktighetsprincipen (miljöbalken).

[9.32.2](#) att skyndsamt fasa ut och förbjud PFAS.

[9.32.3](#) att påskynda det förslaget om att förbjuda PFAS som är påbörjat. Sverige bör gå före EU med ett nationellt förbud.

[9.33.1](#) att Centerpartiet nationellt jobbar för att införa ett investeringsstöd för vattenhushållande insatser för privata hushåll.

[9.34.1](#) att Centerpartiet verkar för att även företag med färre än 500 anställda ges möjlighet att ansluta sig till miljömålen i direktivet redan från början.

[9.35.1](#) att Centerpartiet verkar för att planer tas fram på såväl statlig som EU-nivå för att kartlägga, riskbedöma och åtgärda dumpningsplatser av farligt avfall i östersjöområdet.

[9.35.2](#) att Centerpartiet verkar för skyndsamma åtgärder för att kartlägga och åtgärda dumpningen av kvicksilver i Sundsvallsbukten.

[9.36.1](#) att återanvändning av oljedunkar utreds.

[9.37.1](#) att Centerpartiet verkar för att en statlig fond för hjälp åt PFAS-drabbade lantbrukare inrättas i syfte att möjliggöra för dessa att fortsätta sin verksamhet med minsta möjliga avbrott.

[9.38.1](#) att markanvändningen måste ske på ett sådant sätt att alla naturliga arter kan finnas i livskraftiga bestånd i Sverige.

[9.38.2](#) att stöden för vårt naturskydd ökar.

[9.38.3](#) att utveckla naturnära och hållbar turism, som inte sliter på miljön utan existerar i samklang med sin omgivning.

[9.38.4](#) att återväta dikade torvmarker till naturligt fungerande våtmarker.

[9.39.1](#) att Centerpartiet verkar för att fler produkter ingår i producentansvaret för att utöka återvinningen för en cirkulär ekonomi.

[9.40.1](#) att avsevärt minska nyproduktion av engångsplast av fossila råvaror.

[9.40.2](#) att alla plastmaterial designas för att kunna återanvändas och återvinnas.

[9.40.3](#) att användarvänliga och praktiska system införs i Sverige och EU för att återvinna plast i stor skala.

[9.40.6](#) att det sker globala överenskommelser för en kraftigt minskad produktion av plast av fossila råvaror.

[9.42.1](#) att vid stora utbyggnader av framtida stadsdelar utreda om källsorterande trerörssystem kan byggas.

[9.43.1](#) att undanröja regelverk som sätter hinder i vägen för den cirkulära ekonomin.

[9.43.2](#) att utvidga CE-märkningen inom EU med information om hur produkter kan återbrukas.

[9.43.4](#) att upphandlande myndigheter ska sätta upp ambitiösa mål för att köpa in återbrukade produkter och material för att sätta fart på cirkulär ekonomi.

[9.43.5](#) att offentlig sektor ska köpa in uppgraderade varor i så hög utsträckning som möjligt utan att ge avfall på funktionen, särskilt inom inköpsområden som har en hög materialanvändning.

[9.43.6](#) att förbättra miljömärkningen av produkter med hjälp av transparenta livscykelanalyser.

[9.44.2](#) att EU reglerar cigarettfilter så att de snabbt ska kunna brytas ner i naturen.

[9.45.1](#) att Centerpartiet prioriterar och tillsätter en arbetsgrupp med representation från olika delar av centerrörelsen för att ta fram ett nytt och fördjupat politiskt program för bevarandet och återställandet av den biologiska mångfalden.

[9.46.1](#) att kräva delaktighet av företagen som producerar plastprodukter att bära det stora ansvaret det är att skapa förutsättning och aktivt hitta lösningar som omhändertar producerad plast för återvinning till direkt återbruk.

[9.46.2](#) att det sätts en ordentlig koloxid och utsläppsskatt för alla plastproducenter och dem som använder plast till deras produkter eller förpackningar

[9.46.3](#) att markera för konsumenten vilka plastprodukter som ska tillbaka i återvinningssystemet och därmed få en tydlig bild över vad som är cirkulär och återvunnen plast, allt annat än PET

[9.47.1](#) att Centerpartiet arbetar för att det införs ett pant-system för batterier avsedda för privatbruk i första hand.

Förslag till beslut: Avslag

[9.34.2](#) att Centerpartiet verkar för att kriterier som kan ligga till grund för en företagsutmärkelse, som en logga och certifikat för dem som uppnår miljömålen tas fram och kan utdelas.

[9.41.1](#) att ge Naturvårdsverket i uppdrag att göra det möjligt för tillståndspliktiga företag att rapportera in sina materialflöden och restavfall i en öppen sökbar databas.

[9.43.3](#) att införa ett utjämningsystem i EU där kostnader kopplade till att varor blir avfall, tas ut av tillverkaren, importören och konsumenten snarare än som idag belastar kommunernas avfallskollektiv.

[9.44.1](#) att EU arbetar fram en pant på tomma cigarettpaket.

Att-satser

[9.29.1](#) att Centerpartiet verkar för att ljusföroreningar övervakas.

[9.29.2](#) att Centerpartiet verkar för att ljusföroreningar motverkas.

[9.30.1](#) att Centerpartiet verkar för att regeringen tillsätter en utredning för att ta fram ett standardiserat system för vattenförbrukning av duschmunstycket i Sim- och Idrottshallar.

[9.31.1](#) att utreda och ta beslut för ett nationellt textilinsamlingsystem.

[9.31.2](#) att återuppta och aktualisera den textilinsamlingsutredning som redan finns.

[9.31.3](#) att återvinningssystemet resulterar i en hushållsnära insamling.

[9.32.1](#) att tillämpa försiktighetsprincipen (miljöbalken).

[9.32.2](#) att skyndsamt fasa ut och förbjud PFAS.

[9.32.3](#) att påskynda det förslaget om att förbjuda PFAS som är påbörjat. Sverige bör gå före EU med ett nationellt förbud.

[9.33.1](#) att Centerpartiet nationellt jobbar för att införa ett investeringsstöd för vattenhushållande insatser för privata hushåll.

[9.34.1](#) att Centerpartiet verkar för att även företag med färre än 500 anställda ges möjlighet att ansluta sig till miljömålen i direktivet redan från början.

[9.34.2](#) att Centerpartiet verkar för att kriterier som kan ligga till grund för en företagsutmärkelse, som en logga och certifikat för dem som uppnår miljömålen tas fram och kan utdelas.

[9.35.1](#) att Centerpartiet verkar för att planer tas fram på såväl statlig som EU-nivå för att kartlägga, riskbedöma och åtgärda dumpningsplatser av farligt avfall i östersjöområdet.

[9.35.2](#) att Centerpartiet verkar för skyndsamma åtgärder för att kartlägga och åtgärda dumpningen av kvicksilver i Sundsvallsbukten.

[9.36.1](#) att återanvändning av oljedunkar utreds.

[9.37.1](#) att Centerpartiet verkar för att en statlig fond för hjälp åt PFAS-drabbade lantbrukare inrättas i syfte att möjliggöra för dessa att fortsätta sin verksamhet med minsta möjliga avbrott.

[9.38.1](#) att markanvändningen måste ske på ett sådant sätt att alla naturliga arter kan finnas i livskraftiga bestånd i Sverige.

[9.38.2](#) att stöden för vårt naturskydd ökar.

[9.38.3](#) att utveckla naturnära och hållbar turism, som inte sliter på miljön utan existerar i samklang med sin omgivning.

[9.38.4](#) att återväta dikade torvmarker till naturligt fungerande våtmarker.

[9.39.1](#) att Centerpartiet verkar för att fler produkter ingår i producentansvaret för att utöka återvinningen för en cirkulär ekonomi.

[9.40.1](#) att avsevärt minska nyproduktion av engångsplast av fossila råvaror.

[9.40.2](#) att alla plastmaterial designas för att kunna återanvändas och återvinnas.

[9.40.3](#) att användarvänliga och praktiska system införs i Sverige och EU för att återvinna plast i stor skala.

[9.40.4](#) Behandlas i Energi och Klimat kommitté 9: att plastproducenter får ta hela sin kostnad inom EU:s utsläppshandel av växthusgaser.

[9.40.5](#) Behandlas i Energi och Klimat kommitté 9: att koldioxidtullarna vid EU:s yttre gränser även ska gälla plastproduktionsindustrin.

[9.40.6](#) att det sker globala överenskommelser för en kraftigt minskad produktion av plast av fossila råvaror.

[9.41.1](#) att ge Naturvårdsverket i uppdrag att göra det möjligt för tillståndspliktiga företag att rapportera in sina materialflöden och restavfall i en öppen sökbar databas.

[9.42.1](#) att vid stora utbyggnader av framtida stadsdelar utreda om källsorterande trerörssystem kan byggas.

[9.43.1](#) att undanröja regelverk som sätter hinder i vägen för den cirkulära ekonomin.

[9.43.2](#) att utvidga CE-märkningen inom EU med information om hur produkter kan återbrukas.

[9.43.3](#) att införa ett utjämningsystem i EU där kostnader kopplade till att varor blir avfall, tas ut av tillverkaren, importören och konsumenten snarare än som idag belastar kommunernas avfallskollektiv.

[9.43.4](#) att upphandlande myndigheter ska sätta upp ambitiösa mål för att köpa in återbrukade produkter och material för att sätta fart på cirkulär ekonomi.

[9.43.5](#) att offentlig sektor ska köpa in uppgraderade varor i så hög utsträckning som möjligt utan att ge avfall på funktionen, särskilt inom inköpsområden som har en hög materialanvändning.

[9.43.6](#) att förbättra miljömärkningen av produkter med hjälp av transparenta livscykelanalyser.

[9.44.1](#) att EU arbetar fram en pant på tomma cigarettpaket.

[9.44.2](#) att EU reglerar cigarettfilter så att de snabbt ska kunna brytas ner i naturen.

[9.45.1](#) att Centerpartiet prioriterar och tillsätter en arbetsgrupp med representation från olika delar av centerrörelsen för att ta fram ett nytt och fördjupat politiskt program för bevarandet och återställandet av den biologiska mångfalden.

[9.46.1](#) att kräva delaktighet av företagen som producerar plastprodukter att bära det stora ansvaret det är att skapa förutsättning och aktivt hitta lösningar som omhändertar producerad plast för återvinning till direkt återbruk.

[9.46.2](#) att det sätts en ordentlig koloxid och utsläppsskatt för alla plastproducenter och dem som använder plast till deras produkter eller förpackningar

[9.46.3](#) att markera för konsumenten vilka plastprodukter som ska tillbaka i återvinningssystemet och därmed få en tydlig bild över vad som är cirkulär och återvunnen plast, allt annat än PET

[9.47.1](#) att Centerpartiet arbetar för att det införs ett pant-system för batterier avsedda för privatbruk i första hand.

9.29 Motion om ljusföroreningar

Motionskrivare: Philip Eriksson

Gotlands C-krets, GOTLAND C-dist

Ange medmotionär/Motionärer

Brödtext

Ljusföroreningar är artificiellt ljus som negativt påverkar människor, djur och natur. Det är ljus som är på fel plats, felriktat, för starkt eller tätt vid fel tider. Över tid har mängden ljusföroreningar ökat. Ljusföroreningar minskar tillgången till stjärnhimlen och stör bland annat dygnsrytmen för djur och människor. Ljusföroreningar kan vara en av orsakerna till den utbredda insektsdöden.

Det saknas nationell styrning i Sverige om ljusföroreningar. De varierande insatser som görs sker på kommunal nivå som tolkningar av andra lagar och mål. Naturvårdsverket har ingen samlad verksamhet kopplad till ljusföroreningar. Det behövs nationell styrning och mål för ljusföroreningar.

Att-sats

9.29.1 att Centerpartiet verkar för att ljusföroreningar övervakas.

9.29.2 att Centerpartiet verkar för att ljusföroreningar motverkas.

Yttrande Distrikt

Distriktsstyrelsen anser att frågan är högst aktuell och ställer sig bakom motionen. Distriktsstyrelsen anser dock att motionen är besvarad med nedanstående motivering. Centerpartiets riksdagsledamot Rickard Nordin har lämnat in en motion till Riksdagen (2020/21:317) där problemet med ljusföroreningar belyses och där motionsställaren föreslår regeringen att arbeta för minskade effekter av ljusföroreningar.

Gotlands distriktsstyrelse föreslår partistämman att anse motionen besvarad.

9.30 Vattenförbrukning i Sim- och Idrottshall kan vi minska med smartare system

Motionskrivare: Natalie Tordnell

GÖTEBORGS C-krets, GÖTEBORGS C-dist

Ange medmotionär/Motionärer

Brödtext

Vatten är en naturresurs som vi bör hushålla och hantera varsamt. Det går åt mycket energi för att rena och producera dricksvatten.

Vi ska alla bidra för ett hållbart samhälle då är det väldigt viktigt att varje individ drar sitt strå till stacken.

'Att spara på vatten innebär inte att någon avstå från ett normalt användande. Vi behöver bara välja smartare sätt och nyaste och snålaste produkter / teknik.

Om man minskar duschtiden med 5 minuter kan man spara 60 liter vatten. Enligt Sydsvatten om en familj använder ett gammalt duschmunstycke och duschar 20 minuter om dagen så blir vattenförbrukningen 12 liter/ min. Med ett snålspolande duschmunstycke minskar förbrukningen till 7 liter/ min vilket minskar kostnaden.

Dessutom kan man sänka minuterna i duschen i simhallar och idrottsanläggningar där man har kopplat timer till duschmunstycket så att för varje gång man sätter på vatten så kan man duscha t.ex. 2 minuter och efter sluttiden så måste man sätta på den igen. Om man kan minska minuterna så sparas mycket vatten per dag.

Dessa åtgärder kan man införa både i kommunala Sim- och idrottshallar men också i privata sportanläggningar genom regelverk som tvingar alla anläggningar att ha ett standardiserat system där tiden för varje gång man sätter på vattnet är t.ex. inte mer än 1 minut. Granskning av systemet kan man lägga på företag inom VVS och inte på Miljö- och hälsoskyddskontoret.

På detta sätt skapas flera arbeten i samband med detta och vattenförbrukningen kommer att minska dramatiskt och därmed även kostnaderna både för kommunerna och företag.

Att-sats

[9.30.1](#) att Centerpartiet verkar för att regeringen tillsätter en utredning för att ta fram ett standardiserat system för vattenförbrukning av duschmunstycket i Sim- och Idrottshallar.

Yttrande Distrikt

Avslag

[9.31 Textilåtervinning](#)

Motionsskrivare: Caroline Blom

SÖDERKÖPING C-krets, ÖSTERGÖTLAND C-dist

Ange medmotionär/Motionärer

Brödtext

Textilåtervinning

200 ton textilier hamnar i soporna varje dag i Sverige. Det är ett stort resursslöseri. Det har länge forskats på textilåtervinning men ännu finns inget organiserat nationellt sorteringsystem i större skala för kläder.

Klädindustrin/textiltillverkningen är mycket krävande för miljön. Det blir en enorm miljöbelastning i form av stora mängder koldioxid och en stor vattenåtgång. Allt som kan återvinnas är en vinst för miljön.

Företag och industrier har gått för politiken i frågan, t.ex Renewcell i Sundsvall som återvinner textilier till fibermassa. Tygresterna till industrin fraktas idag från Asien med fartyg. Dessa transporter är ett miljöproblem i sig med en massa utsläpp. Hade vi haft ett fungerande insamlingssystem av textilier kunde det direkt levererats till återvinningsindustrin.

År 2025 ska alla EU-länder ha ett insamlingssystem för textilier på plats enligt EU:s avfallsdirektiv. Idag hamnar slängda kläder i brännbart vilket gör att viktig råvara försvinner.

Förslag:

Att-sats

[9.31.1](#) att utreda och ta beslut för ett nationellt textilinsamlingsystem.

[9.31.2](#) att återuppta och aktualisera den textilinsamlingsutredning som redan finns.

[9.31.3](#) att återvinningssystemet resulterar i en hushållsnära insamling.

Yttrande Distrikt

Motionären tar upp en angelägen fråga, som är ett exempel på hur samhället måste bli mycket mer hållbart i användningen av resurser. Samtidigt börjar nu många processer inom detta område komma igång på olika håll i Sverige.

Utifrån detta uppmanar distriktsstämman partistämman att anse attsats 1 och 2 besvarad, samt avslå attsats 3.

9.32 Ta kontroll över PFAS

Motionskrivare: Caroline Blom

SÖDERKÖPING C-krets, ÖSTERGÖTLAND C-dist

Ange medmotionär/Motionärer

Brödtext

PFAS är samlingsnamn för högfluorerande ämnen som är syntetiskt framställda. De är mycket persistenta och bioackumulerande miljögifter.

Många PFAS-ämnen är fett-, smuts-, och vattenavvisande och används som impregnering i textilier och pappersförpackningar. Andra är användbara till rengöringsmedel, färger och brandskum m.m.

PFAS är mycket svårnedbrytbara och de är vattenlösliga och blir på så sätt mycket rörliga i marken. Det innebär att vattendrag och dricksvattentäkter riskerar att förorenas.

Eftersom ämnena är långlivade så kan de ge allvarliga hälsoproblem – försämrat immunförsvar, hormonstörningar, cancer m.m.

Höga halter av PFAS-ämnen har hittats i grundvatten och i livsmedel från jordbruket i en del EU-länder men även på många platser här i Sverige.

Efter en granskning av Vetenskapsradion Klotet visar det sig att svenska myndigheter har dålig kontroll på om livsmedel och dricksvatten innehåller PFAS.

Läs mer

<https://www.kemi.se/kemiska-amnen-och-material/pfas>

Eftersom PFAS ämnena är starka miljögifter behöver ett förbud införas så att vi kanske kan förhindra ytterligare en miljökatastrof liknande den om DDT, hormoslyr och PCB. Förslag:

Att-sats

[9.32.1](#) att tillämpa försiktighetsprincipen (miljöbalken).

[9.32.2](#) att skyndsamt fasa ut och förbjud PFAS.

[9.32.3](#) att påskynda det förslaget om att förbjuda PFAS som är påbörjat. Sverige bör gå före EU med ett nationellt förbud.

Yttrande Distrikt

Distriktsstyrelsen ser positivt med hur EU arbetar med att fasa ut PFAS. PFAS finns idag i extremt många produkter. Det går inte heller att lagstifta kring gruppen PFAS som helhet. Det skulle även ge Sverige sämre konkurrenssituation.

Utifrån detta uppmanar distriktsstämman partistämman att avslå motionen.

9.33 Investeringsstöd för vattenhushållande insatser

Motionskrivare: STEFAN Nypelius

Gotlands C-krets, GOTLAND C-dist

Ange medmotionär/Motionärer

Brödtext

Vatten är vårt vanligaste och viktigaste livsmedel. Med klimatförändringar så förändras också tillgång till vatten. På Gotland har vi lång erfarenhet av att dricksvattnet kan sina och vikten av att hushålla med dricksvatten till människor och djur.

Ändå så använder vi fullgott dricksvatten för att spola i toaletter eller tvätta bilar med mera.

Det finns metoder för att minska vår vattenförbrukning men det kräver investeringar i extra lagringskapacitet eller parallella rörsystem. Investeringar som inte alltid är lönsamma för det enskilda hushållet eller fastighetsägaren. Det kan dock vara lönsamt för samhället med smartare och innovativa vattenlösningar. I dag finns det möjlighet för kommuner att söka stöd för investeringar i ny teknik och för medfinansiering av åtgärder för en tryggad tillgång till dricksvatten. Jag anser att den möjligheten även ska finnas för privata hushåll.

Med hänvisning till ovanstående yrkar jag på

Att-sats

[9.33.1](#) att Centerpartiet nationellt jobbar för att införa ett investeringsstöd för vattenhushållande insatser för privata hushåll.

Yttrande Distrikt

Distriktsstyrelsen delar motionärens oro för tillgången till dricksvatten av god kvalitet när klimatförändringarna blir alltmer påtagliga. Många invånare har smarta idéer för att spara vatten, men investeringen är sällan lönsam att genomföra. Därför behöver staten införa ett investeringsstöd, jfr. klimatklivet, även för privatpersoner, som stöttar innovativa vattenlösningar.

Utifrån detta uppmanar Gotlandsdistriktet partistämman att bifalla motionen.

9.34 Kvalitets- och hållbarhetsutmärkelse för svenska företag

Motionskrivare: Christina Luhr

Stockholms Stad C-krets, STOCKHOLMS STAD C-dist

Ange medmotionär/Motionärer

Brödtext

I EU pågår ett införande av miljö- och hållbarhetsrapportering för företag, Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD. Direktivet antogs 2022 och införs med början 2023 för företag med fler än 500 anställda. De mindre företagen börjar rapportera först 2028.

När direktivet är helt infört ska rapporteringen innehålla sex miljömål:

1. lindra klimatförändringar
2. anpassning till klimatförändringar
3. skydd för vatten och marina resurser
4. cirkulär ekonomi
5. förebyggande av utsläpp
6. biologisk mångfald och återställande av ekosystem

Miljömålen är kopplade till EU:s klimatmål för 2030 respektive 2050 och till klassificeringssystemet EU-taxonomin för hållbara ekonomiska aktiviteter med avsikten att styra investeringar mot ett grönare och mer hållbart EU.

För att tillmötesgå och verka för intentionerna och implementeringen av dessa miljömål föreslår jag

Att-sats

[9.34.1](#) att Centerpartiet verkar för att även företag med färre än 500 anställda ges möjlighet att ansluta sig till miljömålen i direktivet redan från början.

[9.34.2](#) att Centerpartiet verkar för att kriterier som kan ligga till grund för en företagsutmärkelse, som en logga och certifikat för dem som uppnår miljömålen tas fram och kan utdelas.

Yttrande Distrikt

På vägen till ett hållbart och klimatneutralt samhälle är en av politikens viktigaste uppgifter att hjälpa företagen ställa om. Distriktsstyrelsen uppskattar att motionären uppmärksammar ett sådant initiativ och kommer med förslag på hur det kan utvecklas ytterligare.

Liksom motionären anser styrelsen att det är mycket positivt om företag med färre än 500 anställda frivilligt rapporterar enligt direktivet redan från start. Det står varje företag fritt att utforma sin hållbarhetsredovisning, och styrelsen anser därför inte att det behöver specificeras i direktivet att företag med färre än 500 anställda får använda sig av riktlinjerna innan de formellt genomförts. Däremot är det viktigt att information och vägledning kring hur standarden ska implementeras i praktiken tillgängliggörs för samtliga företag, så att de som vill uppdatera sin redovisning innan 2028 också får rätt verktyg för att göra det.

Motionären har också en klok ambition med förslaget om en företagsutmärkelse. Däremot tror styrelsen att det blir svårt att fastställa kriterier för vilka företag som ska ha ansetts uppnå miljömålen och inte. Om det är EU:s miljömål som avses vore det sannolikt väldigt svårt och

tidskrävande att bryta ned dem så att de kan appliceras på enskilda företag. Inte minst skulle det vara svårt att anpassa dem på ett rimligt sätt utifrån varje företags unika förutsättningar.

Om utmärkelsen i stället ska utformas utifrån företagens egna miljömål riskerar märkningen att bli godtycklig och därmed få begränsad betydelse, eftersom företagen själva sätter ribban för hur de ska uppnå märkningen. Med tanke på det tror styrelsen att det finns andra, mer effektiva sätt att hjälpa företagen bidra till den gröna omställningen.

Utifrån detta uppmanar distriktsstämman partistämman

Att bifalla motionens första att-sats.

Att avslå motionens andra att-sats.

Samt att uppdra till distriktets delegation att även yrka på

Att Centerpartiet bör verka för att information, vägledning och utbildning kring CSRD tillgängliggörs för samtliga företag, inklusive de med färre än 500 anställda.

9.35 Åtgärder mot giftigt avfall i svenska hav

Motionskrivare: Anton Ångman

SUNDSVALLS KO C-krets, Västernorrlands C-distrikt

[Ange medmotionär/Motionärer](#)

Reinhold, Hellgren, Västernorrland, Sundsvall.

Brödtext

Utanför Sundsvall finns industriavfall, uppskattat till 23000 tunnor sänkt till havens botten, innehållet är uppskattat till kring 9 ton kvicksilver. Kviksilver bryts som bekant inte ned, utan ackumuleras i vatten och mark, växter och djur. Kviksilverförgiftning leder huvudsakligen till svåra skador på nervsystemet, och särskilt känsliga är foster och barn. Tyvärr hör det till vår historia att farliga avfall likt kvicksilvret i Sundsvallsbukten har dumpats ute i naturen, och det gäller med säkerhet i kring hela östersjöområdet. Det handlar om såväl rena dumpningsplatser, som förlisningsplatser. Det finns en okunskap inför omfattningen och spridningen av liknande föroreningar och det är i Sverige, östersjöländerna och EU:s intresse att kartlägga och åtgärda detta. På grund av det bör en plan för detta antas för att kartlägga, riskbedöma och åtgärda dumpningsplatser av farligt avfall i östersjöområdet. Det finns också ett problem med tiden, då dessa avfall väntar på att en olycka eller tidens tand ska detonera de. Idag är processerna för ansvarsutkrävande långsam, och heller inte vattentäta att komma till slutsats. Därför är det i det allmännas intresse att högriskavfall kan saneras så fort som möjligt.

Att-sats

[9.35.1](#) att Centerpartiet verkar för att planer tas fram på såväl statlig som EU-nivå för att kartlägga, riskbedöma och åtgärda dumpningsplatser av farligt avfall i östersjöområdet.

[9.35.2](#) att Centerpartiet verkar för skyndsamma åtgärder för att kartlägga och åtgärda dumpningen av kvicksilver i Sundsvallsbukten.

Yttrande Distrikt

.

9.36 Återanvänd oljedunkar

Motionskrivare: Maria Persdotter

MOTALA C-krets, ÖSTERGÖTLAND C-dist

Ange medmotionär/Motionärer

Arne Axelsson, Godegård, Motala, Östergötland

Brödtext

Plastdunkar som det varit olja i återanvänds inte idag. De eldas upp eller smälts ner (återvinns) men jag anser att de borde gå att återanvända. Dunkarna på 20 liter är gjorda med en större och en mindre öppning med vridbar pip. Sannolikt är dessa dyra att tillverka. De som säljer dunkarna bör få ansvaret för att ta emot tomma dunkar i retur.

Att-sats

9.36.1 att återanvändning av oljedunkar utreds.

Yttrande Distrikt

Motionären vill att tomma oljedunkar återanvänds och att möjligheten till det utreds. Vår miljö lagstiftning försvårar detta.

Utifrån detta uppmanar distriktsstämman partistämman att avslå motionen.

9.37 Motion om PFAS-fond för lantbrukare

Motionskrivare: Victor Rundqvist

Halmstads C-krets, HALLANDS C-distrikt

Ange medmotionär/Motionärer

Brödtext

PFAS är ett samlingsnamn för cirka 4700 industriellt framställda kemikalier. Ämnena finns i produkter som stekpannor, brandskum och vattenavstötande impregnering för textilier. Dessa ämnen är extremt svårnedbrytbara och kan spridas över mycket stora avstånd. Att få i sig höga halter av PFAS under lång tid bedöms öka risken för negativa hälsoeffekter. Studier har visat att ämnena kan påverka immunförsvaret, födelsevikten, kolesterolhalten i blodet och leverenzymerna.

Vissa svenska kommuner har enorma problem med för höga halter PFAS i vattentäkterna och detta vållar stora problem, inte bara för kommunala VA-bolag/förvaltningar utan också för lantbrukare som inte kan använda PFAS-förorenat vatten för att bevattna sina grödor.

På grund av ansvarsutkrävandets långa och juridiskt snåriga beskaffenhet så hänvisas ofta dessa lantbrukare till att begära skadestånd från de aktörer som orsakat utsläppen. En process som kan ta flera år, i synnerhet om ansvarsutredningar inte är färdiga. Under tiden kan lantbruket inte bedrivas utan risk för att få för höga PFAS-halter i de livsmedel som produceras.

LRF har förespråkat inrättandet av en statlig fond för att hjälpa dessa utsatta lantbrukare att få ekonomisk ersättning och hjälp med att komma i kontakt med aktörer som kan sanera mark och vatten, så att de kan fortsätta sin verksamhet med minsta möjliga avbrott.

Detta vore ett bra förslag för Centerpartiet att driva, livsmedelsförsörjningen är viktig ur ett totalförsvarsperspektiv, lantbrukarna som drabbas är viktiga företag att ta vara på och det är inte rimligt att de ska behöva göra uppehåll i sin verksamhet i flera år på grund av omständigheter bortom deras kontroll.

Att-sats

[9.37.1](#) att Centerpartiet verkar för att en statlig fond för hjälp åt PFAS-drabbade lantbrukare inrättas i syfte att möjliggöra för dessa att fortsätta sin verksamhet med minsta möjliga avbrott.

Yttrande Distrikt

Motionen lyfter upp en väldigt viktig fråga. Centerpartiet vill att de farliga ämnena ska fasas ut och att alternativ som är bättre för vår hälsa och för miljön uppmuntras och har arbetat för det under en lång tid. En särskilt prioriterad grupp med ämnen som måste bort är just PFAS som motionären skriver. De är kvar länge i naturen och kan vara oerhört farliga för oss människor. Att få bort dessa från marknaden kräver skarpare lagstiftning och insatser inom EU. Tills vi får bort PFAS håller distriktsstyrelsen med motionären om att det borde finnas ett stöd till lantbrukare som drabbas av dessa utsläpp. Deras verksamhet ska inte behöva ta skada bara på grund av att det tar lång tid att utkräva ansvar av de som orsakat utsläppen.

Utifrån detta uppmanar distriktsstämman partistämman att bifalla motionen.

[9.38 Stärka stöden till naturskydd, renovering av våtmarker och insatser för biologisk mångfald](#)

Motionskrivare: Christina Persson

LUNDS KOM KRETS C-krets, SKÅNE C-dist

Ange medmotionär/Motionärer

Ingrid Persson, Skåne

Inga -Kertin Eriksson, Skåne

Lars V Andersson, Skåne

Martin Stockfors, Skåne

Bertil Göransson, Skåne

Brödtext

Coronakrisen visade hur viktig närmiljön och naturen är för vårt välbefinnande. Välmående och livskraftiga ekosystem är viktiga för människans livsmiljö och kan inte tas för givna. Den biologiska mångfalden minskar globalt, ekosystemtjänsterna försämras och en miljon arter riskerar att utrotas från jordens yta. Markanvändningen måste ske på ett sådant sätt att alla naturliga arter kan finnas i livskraftiga bestånd i Sverige. Stöden för vårt naturskydd behöver öka.

Besöksnäringen finns över hela landet och är personalintensiv. En hög andel unga samt män och kvinnor med utländsk bakgrund får sin första anställning inom besöksnäringen. Naturnära och hållbar turism, som inte sliter på miljön utan existerar i samklang med sin omgivning, har stora förutsättningar att utvecklas i vårt land.

Utsläpp från dikade torvmarker, som tidigare var våtmarker, står för 11 miljoner ton koldioxidekvivalenter, dvs. mer än Sveriges personbilstrafik. Genom att återväta dikade torvmarker till naturligt fungerande våtmarker, kan avgången av växthusgaser från dessa marker minska relativt snabbt. Miljönätverket i Lundakretsen har tillstyrkt motionen.

Cnetrepartiet ska verka för

Att-sats

[9.38.1](#) att markanvändningen måste ske på ett sådant sätt att alla naturliga arter kan finnas i livskraftiga bestånd i Sverige.

[9.38.2](#) att stöden för vårt naturskydd ökar.

[9.38.3](#) att utveckla naturnära och hållbar turism, som inte sliter på miljön utan existerar i samklang med sin omgivning.

[9.38.4](#) att återväta dikade torvmarker till naturligt fungerande våtmarker.

Yttrande Distrikt

Våtmarker är bland de mest artrika miljöerna i Sverige och är viktiga för den biologiska mångfalden. Eftersom de kan binda koldioxid spelar de dessutom en viktig roll i arbetet med att bromsa klimatförändringarna. För att minska utsläppen från dränerade torvmarker är återvätning en rekommenderad metod. Detta innebär att tidigare grävda diken tillåts växa igen eller pluggas igen. Grundvattennivån återställs och marken kan återigen bli en kolsänka och de kollager som finns kan bevaras.

Den enskilda markägaren är en viktig del i att förstärka den biologiska mångfalden. Drivkraften måste dock öka och en markägare som vill anlägga en våtmark måste få stöd för det.

Sverige har stor potential att utveckla hållbar naturturism. Det ger tillväxt i hela landet och skapar jobb på landsbygden. Dock måste detta ske med hänsyn till miljömässig påverkan på naturen.

Beslut:

1. att anse att-satsen besvarad
2. att anse att-satsen besvarad
3. att anse att-satsen besvarad
4. att anse att-satsen besvarad

[9.39 Utöka producentansvaret till fler produkter](#)

Motionskrivare: Patrik Buddgård

LIDINGÖ C-krets, STOCKHOLMS LÄN C-dist

Ange medmotionär/Motionärer

Brödtext

Idag får du inte slänga tandborsten i insamlingen för plastförpackningar, detta trots att plasten mycket väl skulle kunna återvinnas. Detta då det endast är förpackningar som har producentansvar och finansiering av insamlingen. Producentansvaret bör utökas till fler produkter för att utöka återvinningen för en cirkulär och mer hållbar ekonomi.

Andra exempel är plastkrukan till plantor, värmeljus och mindre plastföremål så som leksaker. Egentligen bör alla produkter ha producentansvar för hanteringen av avfallet oavsett om det behöver hanteras i hushållssopor eller utsorterat.

Centerpartiet har hittills främst drivit på för utökad producentansvar på textilprodukter vilket är bra, men det borde kunna utökas än mer.

Att-sats

9.39.1 att Centerpartiet verkar för att fler produkter ingår i producentansvaret för att utöka återvinningen för en cirkulär ekonomi.

Yttrande Distrikt

9.40 Motion om en mer hållbar plastanvändning

Motionskrivare: Christina Persson

LUNDS KOM KRETS C-krets, SKÅNE C-dist

Ange medmotionär/Motionärer

Brödtext

I hela världen produceras årligen 380 miljoner ton plast. Det motsvarar ungefär hela mänsklighetens vikt. Årligen. Den enorma produktionen leder till mikroplaster i haven och annan nedskräpning – liksom till en betydande klimatpåverkan.

Förpackningar slukar hela 42 procent av världens produktion av plast, som kräver stora mängder olja och naturgas. Förpackningar är problematiska eftersom de som regel är skapade med en inbyggd tanke om att materialet ska slängas. I praktiken används de inte mer än några minuter, timmar, dagar eller månader – trots att materialet kan förbli intakt i årtionden, kanske till och med årtusenden.

Företag och politiker pratar gärna om återvinning som en mirakelkur mot plastens problem, trots att vi fortfarande använder allt för mycket plast allt för kortsiktigt. Det gäller inte minst i Sverige där vi har en omfattande sopförbränning som i dag står för ungefär 6 procent av utsläppen av växthusgaser inom landets gränser.

Växthusgasutsläppen från avfallsförbränning har en ökande trend och var 2021 fem gånger högre än 1990. Utsläppen kommer i huvudsak från plast som nästan uteslutande baseras på fossil råvara, det vill säga olja och naturgas. För att minska sektorns utsläpp behöver mängden fossil plast som går till förbränning minskas genom bland annat ökad resurseffektivitet och materialåtervinning. Att minska plasten i avfallet kräver insatser från aktörer längs hela plastens värdekedja, eftersom många olika aktörer använder plast och därmed bidrar till uppkomsten av plastavfall.

På något vis har vi fått för oss att vi hanterar sopor på ett "bra sätt" när vi samtidigt är en av de nationer i världen som producerar mest sopor per capita. Det är inte bristande sophantering som är huvudproblemet, det är soporna i sig själv. Kretsstyrelsen i Lund har tillstyrkt motionen.

Centerpartiet ska verka för

Att-sats

[9.40.1](#) att avsevärt minska nyproduktion av engångsplast av fossila råvaror.

[9.40.2](#) att alla plastmaterial designas för att kunna återanvändas och återvinnas.

[9.40.3](#) att användarvänliga och praktiska system införs i Sverige och EU för att återvinna plast i stor skala.

[9.40.4](#) Behandlas i Energi och Klimat kommitté 9.28: att plastproducenter får ta hela sin kostnad inom EU:s utsläppshandel av växthusgaser.

[9.40.5](#) Behandlas i Energi och Klimat kommitté 9.28: att koldioxidtullarna vid EU:s yttre gränser även ska gälla plastproduktionsindustrin.

[9.40.6](#) att det sker globala överenskommelser för en kraftigt minskad produktion av plast av fossila råvaror.

Yttrande Distrikt

Centerpartiet har länge drivit för att plastindustrin skall förändras, bland annat genom att införa kvotplikt, högre grad av återvinning, förbud mot engångsartiklar likt bestick och sugrör.

Beslut:

26. att anse att-satsen besvarad
27. att anse att-satsen besvarad
28. att anse att-satsen besvarad
29. att anse att-satsen besvarad
30. att anse att-satsen besvarad
31. att anse att-satsen besvarad

[9.41 Motion om att göra materialinfon i miljörapporterna till öppen sökbar data](#)

Motionskrivare: Christina Persson

LUNDS KOM KRETS C-krets, SKÅNE C-dist

Ange medmotionär/Motionärer

Brödtext

Enligt EUs regelverk och miljöbalken är de tillståndspliktiga industriernas årliga miljörapporter offentliga. Datan i rapporterna rapporteras in till Naturvårdsverket och den är tillförlitlig, aktuell

och granskad. Datan är ganska väl strukturerad utefter så kallade avfallskoder och ut efter miljöbalkens paragrafer om t ex restavfall och flöden.

Om informationen var något bättre strukturerad kunde denna information utgöra grunden för en nationell sökbar databas, med syfte att underlätta ett bättre resursutbyte mellan olika industrier. Den ene industrins avfall kunde då lättare bli den andres resurs. Exempel kan vara fiskodlingar och grönsaksodlingar, fosforåtervinning ur reningsverksslam, juiceproduktion av matsvinn etcetera. Den industriella symbiosen kunde utvecklas bättre i hela landet och systemet kunde även implementeras inom hela EU då samma regelverk gäller där.

Det är Naturvårdsverket som administrerar den nationella databasen för företagens miljörapporter. Om myndigheten strukturerade informationen bättre och gjorde den öppna datan om restflödena sökbar, kunde den årliga rapporteringen komma till stor nytta för både företagen och miljön. Mäklare och återvinningsföretag kunde då på ett enkelt sätt få en överblick var olika kommersiella restflöden fanns i landet och det skapades en marknad för materialet innan det blev till ett problematiskt avfall. Kommuners näringslivsavdelningar kunde också använda sig av datan för att locka till sig nya företag med hjälp av information om att kommunen var rik på vissa materialströmmar och flöden. Kretsstyrelsen i Lund har tillstyrkt motionen.

Centerpartiet ska verka för

Att-sats

[9.41.1](#) att ge Naturvårdsverket i uppdrag att göra det möjligt för tillståndspliktiga företag att rapportera in sina materialflöden och restavfall i en öppen sökbar databas.

Yttrande Distrikt

Öppen data utgör en interaktionsgräns för delning, utbyte och kombination av digitala resurser mellan medborgare, offentlig sektor, företag och idéburna organisationer. Distriktsstyrelsen är positiv till motionens ambition att öppna upp för att göra materialinformationen i miljörapporter sökbar och öppen för att skapa bästa möjliga interoperabilitet för utbyte, vidareutnyttjande och kombination av digitala resurser.

Beslut:

26. att bifalla att-satsen

[9.42 Motion om att verka för att fosfor och andra näringsämnen tas tillvara vid avloppsreningen](#)

Motionskrivare: Christina Persson

LUNDS KOM KRETS C-krets, SKÅNE C-dist

Ange medmotionär/Motionärer

Brödtext

Ett nytt stort källsorterande avloppssystem byggs i stadsdelen Oceanhamnen i Helsingborg just nu. Det sorterar bad-dusch-tvättvatten, toalettvatten och matavfall varför sig i tre olika rör. Tekniken är inte så svår att bygga ihop med nuvarande avloppsrening Miljöinsterna är mycket höga.

Reningsverken sparar vatten, kan ta tillvara den ändliga resursen fosfor, tillverka biogödsel, och biogas. Motionen har tillstyrkts av kretsstyrelsen i Lund.

Centerpartiet ska verka för

Att-sats

[9.42.1](#) att vid stora utbyggnader av framtida stadsdelar utreda om källsorterande trerörssystem kan byggas.

Yttrande Distrikt

Idag hamnar stora mängder av näringsämnen från maten i våra avloppsreningsverk. Detta resulterar i att det finns kväve och fosfor att utvinna från avloppsvattnet.

I stadsdelen Oceanhamnen i Helsingborg har man installerat ett källsorterande avloppssystem "Tre rör ut" där avloppsvatten källsorteras, en för toalett, en för bad dusch och tvätt, och en för matavfall via köksavfallskvarn. Tack vare detta kan man få ökad biogasproduktion, näringsämnen återvinns och läkemedelsåtervinningen effektiviseras. I systemet produceras en återvunnen gödselprodukt som nu testas ute hos ett antal lantbrukare runt Helsingborg.

Ur ett hållbarhetsperspektiv är det viktigt att näringsämnen producerade i staden kan recirkuleras och ge värdefull gödsel, utan föroreningar, som i sin tur kan producera ny mat.

Beslut:

att anse att-satsen besvarad

[9.43 Motion om cirkulär ekonomi och sparsam materialanvändning](#)

Motionsskrivare: Christina Persson

LUNDS KOM KRETS C-krets, SKÅNE C-dist

Ange medmotionär/Motionärer

Brödtext

Varje svensk slänger ungefär ett halvt ton restavfall varje år. Det kommer inte att räcka att bara byta ut fossilbaserade råvaror och produkter med förnybara varianter. I takt med välståndsutvecklingen i befolkningsrika länder kommer råvarorna helt enkelt inte att räcka till. Vi ser exempel på detta när det gäller bomull, fosfor och litium bland annat.

Många mineral och resurser finns redan lagrade på olika sätt i våra samhälle, i det så kallade tekniska kretsloppet. Vår gamla soptippar innehåller en mängd värdefulla metaller. Om dagens produkter var tillverkade för återbruk och återvinning, och uppmärksamma på rätt sätt kunde materialen tas till vara i hög utsträckning. Detta sätt att tillverka varor på kallas för cirkulär ekonomi. Den enes avfall, blir den andres råvaror.

Det finns flera exempel på företag som byter in och uppgraderar sina produkter, t ex kontorsmöbler, datorer och mobiltelefoner, barnkläder, hjälpmedel till funktionshindrade med mera. Stora kläd- och möbelkedjor går ifrån att anpassa kollektioner till modetrender för att istället rikta in sig på mer tidlös design. Fosfor, biogas och biogödsel kan återvinnas som råvaror från våra reningsverk och avfallsanläggningar.

Det finns många regelverk som sätter hinder i vägen för den cirkulära ekonomin. T ex är det svårt att klassa om ett bearbetat material till en produkt om det en gång blivit klassat som avfall. Det finns ingen standardiserat märkningssystem inom EU som uppmuntrar till att förbereda produkter för återbruk eller återvinning. Man kan tänka sig att CE-märkningen kunde utvidgas med sådan information. De flesta tillverkare som för in varor på den inre marknaden slipper i dagsläget att ta ansvar för de kostnader och miljöproblem produkterna orsakar kommunerna när varorna blir till avfall.

Offentliga beställare bör i så hög grad som möjligt köpa in uppgraderade varor, särskilt inom inköpsområden som har en hög materialanvändning t ex bygg- och anläggning, fordon, möbler, textil och IT. Motion om att upphandlande myndigheter ska sätta upp ambitiösa mål för att köpa in återbrukade produkter och material för att sätta fart på cirkulär ekonomi. Det handlar om att köpa in uppgraderade och reparerade produkter. Använda leasing och andra cirkulära affärsmodeller. Begära strategier för återbrukande efter att varan är använd. Att prova och testa olika cirkulära varor och tjänster.

Kunniga konsumenter med mer pengar kvar i plånboken kan göra stor skillnad för miljön och klimatet genom att använda sin konsumentmakt. Från politiskt håll bör vi stärka konsumenterna, dels genom skattelättnader som skapar större ekonomiskt utrymme och större möjligheter att göra medvetna val, dels genom krav på information om produkters miljö- och klimatpåverkan.

För att kunna göra rätt val behöver det bli lättare att få kunskap om produkters miljö- och klimatpåverkan. Livscykelanalyser har under senare år blivit kraftfulla verktyg för att ge en helhetsbild av den miljöpåverkan som en produkt har under hela sin livslängd. I en sådan analys ingår en bedömning av den miljöpåverkan som sker i samband med bland annat råvaruuttag, tillverkningsprocess och avfallshantering kopplat till produkten. Genom livscykelanalyser kan vi få en mer rättvis bild av olika produkters miljöpåverkan och bättre möjligheter att jämföra dem med varandra. Dessutom ger livscykelanalyser producenter möjlighet att rikta miljöinsatser mot de områden där deras produkter har som störst negativ miljöpåverkan.

Byggnaders miljö- och klimatpåverkan sker inte bara under driften utan en väsentlig del av påverkan sker redan när husen byggs. Denna påverkan bör i högre grad synliggöras genom livscykelanalys. Den kan omfatta dels olika byggmaterial, dels olika metoder för om- och nybyggnation. En effektiv livscykelanalys måste genomföras på ett transparent sätt. Den färdiga analysen bör vara lättillgänglig, och den kan därmed komma att på sikt utgöra en grund för olika aktörer inom byggsektorn att dela ”best practice”. Genom att integrera livscykelanalyser i sitt arbetssätt kan byggsektorn bidra till minskad klimatpåverkan. Det är särskilt viktigt med tanke på det stora behovet av bostäder som finns i Sverige. Regeringens förslag att ge Boverket i uppdrag att införa klimatdeklarationer vid uppförandet av byggnader är ett första steg, men innebär inte en fullständig livscykelanalys.

Många vill vara med och bidra till ett bättre klimat genom att köpa en miljövänlig bil, som också är miljövänligt producerad. Konsumenten behöver också information lämnas gällande producentansvar och hur bilen återvinns. Därför föreslår vi utökade krav på redovisningen av bilars totala klimat- och miljöpåverkan. Frågan bör framför allt drivas på EU-nivå där andra regelverk gällande konsumentinformation vid bilköp finns. Kretsstyrelsen i Lund har tillstyrkt motionen.

Centerpartiet ska verka för

Att-sats

- [9.43.1](#) att undanröja regelverk som sätter hinder i vägen för den cirkulära ekonomin.
- [9.43.2](#) att utvidga CE-märkningen inom EU med information om hur produkter kan återbrukas.
- [9.43.3](#) att införa ett utjämningsystem i EU där kostnader kopplade till att varor blir avfall, tas ut av tillverkaren, importören och konsumenten snarare än som idag belastar kommunernas avfallskollektiv.
- [9.43.4](#) att upphandlande myndigheter ska sätta upp ambitiösa mål för att köpa in återbrukade produkter och material för att sätta fart på cirkulär ekonomi.
- [9.43.5](#) att offentlig sektor ska köpa in uppgraderade varor i så hög utsträckning som möjligt utan att ge avfall på funktionen, särskilt inom inköpsområden som har en hög materialanvändning.
- [9.43.6](#) att förbättra miljömärkningen av produkter med hjälp av transparenta livscykelanalyser.

Yttrande Distrikt

För Centerpartiet är klimatfrågan vår tids stora ödesfråga. Att bromsa och slutligen stoppa utsläppen av växthusgaser kräver omfattande och omedelbara åtgärder, lokalt såväl som internationellt och inom de flesta samhällssektorer. Precis som motionären beskriver, behövs det ett genomgripande systemskifte i hur vi tillverkar och förbrukar produkter och råvaror samt hur vi konsumerar. Detta är för Centerpartiet själva kärnan i vad en cirkulär ekonomi kan och bör vara. De linjära materialflöden vi byggt upp samhället kring måste brytas och ersättas med cirkulära kretslopp, där produkter används betydligt längre och där allt material kan recirkuleras för att bli insatsvaror i nya produktionsled.

Beroendet av fossila- och jungfruliga råvaror behöver kraftigt minska och på sikt fasas ut helt och hållet, och vi måste bli bättre på att utnyttja de resurser vi redan brutit och har i omlopp. Utan en cirkulär ekonomi som bryter fossilberoendet kommer vi inte att kunna reducera vår klimatpåverkan i den utsträckning som krävs för att begränsa den globala uppvärmningen och det ohållbara användandet av naturresurser.

För att uppnå en verkligt cirkulär ekonomi med samhällen som håller sig inom planetens gränser krävs ett nästintill radikalt nytt synsätt på hur vi betraktar resurser och materialens kretslopp samt vilka aktörer som behöver inkluderas i väsentligt högre utsträckning. Det kräver att vi vågar ompröva gamla sanningar och strukturer, att befintlig lagstiftning och normer ses över i grunden samt att vi tar vara på, och som representanter för politiken, främjar de innovationer och cirkulära affärsmodeller som växer fram. Centerpartiet jobbar för att undanröja fysiska, juridiska och skatterelaterade hinder för en ökad återvinning och recirkulering av innovationskritiska material.

För Centerpartiet är näringslivet den riktiga motorn i den cirkulära omställningen och politiken måste säkerställa att företagen har bästa möjliga förutsättningar att växla upp sitt arbete ytterligare. Åtgärder och incitament för cirkularitet måste ta sikte på hela produktlivscykeln, från insatsvarorna i det allra första produktionssteget till det att produkten slutligen återvinns och allt material blir insatsvara i ett nytt produktionsled. För det krävs att näringslivet och forskningen är med från början till slut. Centerpartiet vill att producentansvaret ska utökas till en mängd områden, till exempel för mobiltelefoner, småelektronik och textilier. Ytterst vore det önskvärt om ett EU-gemensamt producentansvarssystem togs fram men Sverige bör gå före med ett eget som också kan fungera som en modell för övriga EU.

Det finns en stor mängd olika märkningar på olika produkter, som härstammar från både den specifika branschen i sig men också från internationella partnerskap och överenskommelser. För att minska den förvirring som lätt kan uppstå vill se en större harmonisering av miljömärkningar och andra miljökriteriet på EU-nivå. Därtill anser vi att civilsamhället och privatpersoner behöver få möjlighet att skaffa sig ökade, bättre och djupare kunskaper om den cirkulära omställningen. Centerpartiet jobbar för att berörda myndigheter ska genomföra ett särskilt kunskapslyft på området.

Distriktsstyrelsen instämmer med motionären att offentlig upphandling i högre utsträckning ska används som ett effektivt verktyg för en cirkulär omställning. Ett effektivt sätt är att införa ökade etappmål i syfte att öka andelen upphandlingar som ställer skarpa krav på cirkularitet och resurseffektivitet. Det gäller särskilt möbler, textilier och inredning i offentlig sektor där graden av produkter med återvunnet material är mycket låg. Detta är något som Centerpartiet också driver på nationell nivå.

I Sverige vill vi påskynda arbetet och trygga konsumenten från skadliga ämnen i byggprodukter som används till golv, väggar och innertak och utreda möjligheten att de omfattas av kemikalieskatt.

Samtidigt finns det en problematik i en allt för strikt kemikalielagstiftning som inte tar hänsyn till andra viktiga miljöfaktorer, däribland resurseffektivitet och cirkulära materialflöden. Idag är lagstiftningen utformad som så att en hel del gamla produkter och vissa typer av avfall måste förbrännas om en hundraprocentig reningsgrad inte kan uppnås vid återvinning eller återtillverkning. Detta berör i särskilt hög utsträckning cirkuleringen av byggmaterial, möbler och golv.

För att främja cirkulära materialflöden måste ett riskbaserat synsätt tillämpas och en helhetsbedömning mellan målkonflikterna kring en giftfri miljö och resurseffektivitet måste göras. Därför vill Centerpartiet se ett utredningsuppdrag till Kemikalieinspektionen som syftar till att undersöka hur man kan uppdatera lagstiftningen för att väga målen om cirkulära resursflöden och en giftfri miljö mot varandra. Detta skulle gynna både miljön och flertalet återvinningsindustrier som i dagsläget blir tvungna att skicka uttjänta varor till förbränning trots att de skulle kunna återbrukas igen.

Så, sammanfattningsvis, distriktsstyrelsen i Skåne instämmer i alla intentioner som beskrivs i denna motion, i princip driver vi dessa frågor redan på nationell nivå, därför anses hela motionen besvarad.

Beslut:

att anse att-satserna besvarade

[9.44 Motion om EU-pant på cigarettpaket och att filter blir biologiskt nedbrytbara](#)

Motionskrivare: Christina Persson

LUNDS KOM KRETS C-krets, SKÅNE C-dist

[Ange medmotionär/Motionärer](#)

Brödtext

Cigarettpaket och filter är det vanligaste skräpet på gator och torg. Tobaksrelaterade produkter som fimpar, snus och cigarettpaket står för 80 procent av skräpet i de större tätorterna. Miljoner filter, som dessutom innehåller plast, hamnar i vattendragen och haven via dagvattnet. Kretsstyrelsen i Lund har tillstyrkt motionen.

Centerpartiet ska verka för

Att-sats

[9.44.1](#) att EU arbetar fram en pant på tomma cigarettpaket.

[9.44.2](#) att EU reglerar cigarettfilter så att de snabbt ska kunna brytas ner i naturen.

Yttrande Distrikt

Miljö och hållbarhet arbetet är viktigt när det gäller nedskräpning. Cigaretter och cigarettpaket är ett stort problem i Sverige och hela EU.

Vi ser det dock inte möjligt att införa pant på cigarettpaket.

Redan idag finns det nedbrytbara cigarettfilter. En utredning om det är möjligt att de kan ersätta vore lämpligt att göra.

Överlag ska inte EU gå in och detaljstyra om frågor som är mer lämpliga att varje land själv ska få besluta om.

Beslut:

26. att avslå att-satsen

27. att avslå att-satsen

[9.45 En trovärdig politik för att bevara Sveriges artrikedom](#)

Motionskrivare: Svante Linusson

Stockholms Stad C-krets, STOCKHOLMS STAD C-dist

Ange medmotionär/Motionärer

Marcus Wangel, Stockholm stad

Gustav Hemming, Stockholm Stad

Freija Carlstén, Uppsala

Brödtext

Den biologiska mångfalden, det vill säga samspelet mellan olika typer av arter och ekosystem, är av grundläggande betydelse för människans liv på jorden och våra samhällens välmående. Men dessvärre är allt fler arter på vår jord hotade av utrotning och många är de som redan har dött ut. Och utsikterna är inte gynnsamma. Den mellanstatliga plattformen för biologisk mångfald och ekosystemtjänster, IPBES, beräknar att uppemot en miljon djur- och växtarter riskerar att utrotas om inte dagens utveckling bryts. Det skulle motsvara en åttondel av alla arter som nu existerar. Den globala förlusten av arter, naturtyper och ekosystem är det mest brådskande miljöproblemet i världen idag tillsammans med klimatförändringarna.

En minskade artrikedom innebär en gigantisk och irreversibel skada på jordens ekosystem vars konsekvenser vi bara kan se delar av idag. Ju fler livsmiljöer och arter som utrotas, desto mer sårbara blir våra samhällen samtidigt som vi förlorar viktiga ekosystemtjänster, inte minst de många naturliga kolsänkor som kommer behövas för att begränsa klimatutsläppen. I en allt artfattigare värld utan en mångfald av insekter och pollinatörer kommer ett motståndskraftigt och robust jordbruk bli allt svårare. Utan en biologisk mångfald kommer vattenrening bli allt mer krävande och oönskade skadedjur kommer tränga ut redan hotade arter. Med all sannolikhet kommer människan överleva utan den mångfald som fanns före oss, men det blir svårare, dyrare och mer riskabelt i en värld som också kommer vara betydligt fulare och tråkigare.

Det bör understrykas att forskning och kunskapsläge utvecklas snabbt och att den vetenskapliga insikten om såväl ekosystemens - inte minst skogens och havens - komplexitet, och sambandet mellan ekologisk mångfald, markanvändning och klimatpåverkan, är en annan idag än för ett decennium sedan. Härav kan man dra två viktiga slutsatser. För det första att miljöpolitiken behöver utvecklas med utgångspunkt i ny kunskap. För det andra att ekosystemens komplexitet innebär att försiktighetsprincipen är fortsatt aktuell och behöver få ökad tyngd.

Sverige hade under många årtionden ett mycket gott anseende internationellt i miljöfrågor och har på det stora hela drivit en miljö- och klimatpolitik som kan betraktas som hållbar, i alla fall sett till rådande kunskapsläge genom åren. Det anseendet riskerar dock att förloras med den sittande regeringens politik. Klimatmålen riskerar att inte nås och politiska förslag för att bevara naturmiljöer och artrikedomen är nästintill obefintliga i nuvarande regeringsunderlag. Den stora merparten av de 16 miljömål som sattes upp för över tjugo år sedan riskerar att inte nås. Sverige behövs på den internationella arenan men det är också en fråga om att skydda svenska intressen och välbefinnande. Utan en livskraftig artrikedom och friska ekosystem står såväl livsmedelsproduktionen som industrin och näringslivet inför stora risker som hotar både landet säkerhet och motståndskraft mot klimatförändringarna.

Historiskt har Centerpartiet under långa perioder varit pådrivande för en ambitiös politik för miljön och klimatet och har, periodvis och med rätta, haft god trovärdighet i dessa frågor i väljarnas ögon, inte minst vad gäller klimatet. Men när det gäller bevarandet av naturliga ekologiska miljöer och en hög artrikedom är politiken dessvärre inte fullt så utvecklad och ambitiös som den skulle behöva vara. När olika intressen och värden ställs mot varandra tenderar den biologiska mångfalden att allt som oftast att dra det kortaste strået.

Sådana problem behöver inte nödvändigtvis – och bör kanske inte – lösas med striktare reglering, fler förbud och en kraftfull ökning av strikt skyddade områden. I vissa fall kan det vara motiverat men i andra fall behövs andra perspektiv och verktyg som involverar näringslivet och civilsamhället på nya sätt. Det Centerpartiet behöver göra är en genomlysning av den egna miljöpolitiken för att konfrontera och reda ut de inneboende målkonflikter som finns och därefter vidta ett gediget politikutvecklingsarbete för att ta fram en modern och slagkraftig politik för att vända utvecklingen med artdöden och förlusten av naturliga livsmiljöer.

Vi vill särskilt lyfta att ett parti med Centerpartiets starka förankring inom småföretagande och gröna näringar både har unika förutsättningar och ett särskilt ansvar att bidra till lösningar på de intressekonflikter som på kort sikt kan finnas mellan företagsperspektivet och hållbara ekosystem inom exempelvis skogsbruket. Vi vill också peka på att det spridda ägandet av skog i Sverige, med 200.000 skogsägare i sig torde främja ekologisk mångfald genom ägares personliga engagemang. Att förena en frihet under ansvar-princip för den personligt ägda och småskaligt brukade skogen, med mer rigorös miljöstyrning av de storskaliga institutionella skogsägarna skulle kunna vara ett exempel

på hur Centerpartiets erfarenheter och idémässiga utgångspunkter skulle kunna bidra med unika och välbehövliga lösningar på de lösningar som idag råder mellan ekologiska och företagsekonomiska intressen.

Centerpartiets nationella valutvärdering pekade tydligt ut behovet av att återta ägarskapet i politiska sakfrågor. På just det här området är det kanske inte så mycket en fråga om att återta ägarskapet som att bygga en trovärdig och nytänkande politik från grunden, men det är i grund och botten nödvändigt. Dagens regeringsunderlag kommer att allt av döma inte ta några steg i denna riktning och så länge Centerpartiet står kvar med nuvarande förslag och förhållningssätt så kommer miljörelsen och Miljöpartiet få fortsätta forma debatten och äga frågan. Det behövs – mer nu än någonsin – en grön och liberal politik för att bevara och återskapa en livskraftig artrikedom och levande ekosystem.

Att-sats

[9.45.1](#) att Centerpartiet prioriterar och tillsätter en arbetsgrupp med representation från olika delar av centerrörelsen för att ta fram ett nytt och fördjupat politiskt program för bevarandet och återställandet av den biologiska mångfalden.

Yttrande Distrikt

Distriktsstyrelsen vill tacka motionärerna för en välskriven motion. Liksom motionärerna anser styrelsen att frågan om att bevara och återställa artrikedom i de naturmiljöer som finns i Sverige bör vara högt prioriterad. Liksom klimatet står även den biologiska mångfalden inför en allvarlig kris, och precis som motionärerna skriver finns komplexa samband mellan dessa två system som innebär att artutdöendet också kan bidra till att öka vår klimatpåverkan.

Centerpartiet har i decennier värnat om vår miljö, både i Sverige och internationellt. Det var vi som la den första miljömotionen i Sveriges riksdag och engagemanget för de här frågorna löper som en grön tråd genom partiets historia.

Samtidigt har frågan om den biologiska mångfalden delvis hamnat i skymundan i den politiska debatten. Styrelsen instämmer med motionärerna i att det vore positivt med en sammanhållen process för att utveckla Centerpartiets politik på det här området. Det skulle kunna bidra till att stärka vår sakfrågeprofil, understryka vår långa historia som ett grönt parti och dessutom göra det möjligt för oss att på ett bättre sätt föra in förslag i debatten som lyckas balansera bevarandet och återställandet av den biologiska mångfalden med exempelvis äganderätten, förutsättningarna att bedriva ett aktivt skogsbruk och åtgärder för att minska vår klimatpåverkan.

Utifrån detta uppmanar distriktsstämman partistämman att bifalla motionen

[9.46 Plasten är en av de stora utsläppsbovarna i våra vardagssopor. Produktansvar och sortering påverkar återvinning för större återbruk](#)

Motionskrivare: Anette Nordvall

Stockholms Stad C-krets, STOCKHOLMS STAD C-dist

[Ange medmotionär/Motionärer](#)

Brödtext

Det finns 27 kraftfulla skorstenar som ägs av 11 bolag i Sverige som genererar de skitigaste utsläppen, och dryga 50% av allt koldioxidutsläpp i Sverige. Tekniska Verken i Linköping påpekar att

det finns för mycket plast i hushållssoporna. Vem har ansvaret? Producenterna måste pga av miljöpåverkan ta ett betydligt större ansvar att hitta metoder och teknik för att på mer miljömässigt sätt hitta system för att både tillverkare och konsumenter att återbruka eller hantera plasten på ett mer miljövänligt sätt.

Plasttillverkning ger upphov till utsläpp av växthusgaser, men en stor del av kolet finns i själva produkten och släpps ut vid förbränning. Den största delen av plasten vi använder går just till förbränning. Förbränning av fossilbaserad plast behöver minska för att Sverige ska nå sina klimatmål. PET-plasten och retursystemet fungerar relativt bra genom synkroniserade pantsystemet. Men det finns otroligt mycket fler plastsorter som smyger in sig in i vardagen där vi tidigare sett andra förpackningslösningar. All plast är inte fel utan det finns en briljans på många sätt och vis. Men det saknas en genomtänkt återvinningsplan eller hantering av allt plastavfallet vi idag möts av genom dagens detaljhandel.

Det finns en bra mängd svenska innovationer och forskardrivna tekniklösningar där plaståtervinningen blir en resurs för cirkulära system. Bolagen behöver villiga samarbetspartners som söker lösningen - innovationen finns. Ansvar krävs.

Att-sats

[9.46.1](#) att kräva delaktighet av företagen som producerar plastprodukter att bära det stora ansvaret det är att skapa förutsättning och aktivt hitta lösningar som omhändertar producerad plast för återvinning till direkt återbruk.

[9.46.2](#) att det sätts en ordentlig koloxid och utsläppsskatt för alla plastproducenter och dem som använder plast till deras produkter eller förpackningar

[9.46.3](#) att markera för konsumenten vilka plastprodukter som ska tillbaka i återvinningsystemet och därmed få en tydlig bild över vad som är cirkulär och återvunnen plast, allt annat än PET

Yttrande Distrikt

Motionen berör frågan om plastens och i synnerhet plastförpackningars påverkan på de globala klimatutsläppen och det faktum att en stor andel plastprodukter aldrig materialåtervinns utan går direkt till förbränning, vilket både är en stor utsläppskälla och ett omfattande resursslöseri. Motionären efterlyser därför skarpa åtgärder på producentsidan samt att det blir enklare för slutkonsumenten att sortera ut sitt plastavfall.

Distriktsstyrelsen delar motionärens bild av att plast, och inte minst förpackningar bestående av plast, är en stor källa till koldioxidutsläpp som behöver minskas drastiskt så snart som det är möjligt. Det är mycket olyckligt att en så pass stor andel plast förbränns, även när utsorteringsgraden har ökat från hushållens sida under senare år.

Samtidigt som plast har en negativ klimat- och miljöpåverkan så är det också ett av de mest funktionella materialen som finns och bidrar även med miljönytta. Studier som utgår ifrån livscykelanalyser har visat att engångsförpackningar för bland annat frukt och grönt, som består av biobaserad eller återvunnen plast, bidrar till ett minskat matsvinn vars miljönytta överstiger miljökostnaden för förpackningen. Det är därför viktigt att dels skilja på plastens olika insatsvaror och ursprung, samt att värdera åtgärder ur ett holistiskt perspektiv där totala miljöeffekten bedöms.

EU-kommissionen har de senaste åren, inom ramen för gröna given och sin handlingsplan för en cirkulär ekonomi i Europa, tagit fram ett antal lagförslag som syftar till att minska plastens negativa miljö- och klimatpåverkan. Till dessa hör ett nytt engångsplastdirektiv och en ny förordning för förpackningar och förpackningsavfall. I dessa åläggs producenter skyldigheter att designa och

tillverka plastförpackningar som är möjliga att materialåtervinna och det arbetas med att ta fram EU-gemensamma standarder för plaståtervinning. Det införs även kvotplikter för att öka mängden återvunnen plast i de förpackningar som sätts ut på marknaden. Dessa lagförslag kommer träda i kraft i flera omgångar från 2024 fram till 2030. Distriktsstyrelsen anser att reglering av den cirkulära ekonomin och produktlagstiftning bör fattas på EU-nivå så långt som det är möjligt och att nationella särlösningar bör undvikas. Det säkerställer lika konkurrensvillkor och en mer harmoniserad lagstiftning. I det arbete som EU-kommissionen nu genomför är näringslivet och företagen delaktiga, varför distriktsstyrelsen instämmer i intentionen i motionärens första att-sats.

Motionären lyfter även förslaget om att sätta en skatt på plastproducenter. Distriktsstyrelsen anser inte att en skatt på nationell nivå är ett ändamålsenligt eller kostnadseffektivt sätt att minska plastens miljöpåverkan då det endast kommer leda till att annan plast importeras från utlandet. Skatten på plastbäckassar bör ses som ett exempel på hur det leder till motsatt effekt. Det är i distriktsstyrelsens mening mer effektivt att arbeta med den typ av åtgärder som anges ovan, varför den andra att-satsen avslås.

Slutligen föreslår motionären att märkningar ska införas för att göra det lättare för slutkonsumenten att sortera ut sitt plastavfall. Även detta är något som EU-kommissionen nu arbetar med att ta fram förslag kring inom ramen för flera pågående lagstiftningsakter där syftet är att införa en gemensam och harmoniserad märkning för hela Europa. Därmed instämmer distriktsstyrelsen i intentionerna i motionärens tredje att-sats.

Utifrån detta uppmanar distriktsstämman partistämman

Att gällande att-sats 1 och 3 anse dem besvarad

Att avslå att-sats 2

9.47 Pant på batterier

Motionskrivare: Henrik Arnesson

Kungsbacka C-krets, HALLANDS C-distrikt

Ange medmotionär/Motionärer

Brödtext

Batterier finns idag av många typer, många innehåller hälsovådliga och miljöfarliga ämnen, ämnen som i vissa fall dessutom går att återanvända. Det motionen främst inriktar sig på är batterier som används av privatpersoner, där det är störst risk att de hamnar i fel soptunna när de är uttjänta.

Att-sats

9.47.1 att Centerpartiet arbetar för att det införs ett pant-system för batterier avsedda för privatbruk i första hand.

Yttrande Distrikt

Det finns två huvudskäl till varför det är viktigt att återvinna batterier. För det första kan batterier som slängs i soporna läcka kemikalier till vår jord och vårt vatten. För det andra kräver tillverkningen av nya batterier en hel del resurser, bland annat kol, olja, koppar och andra icke förnybara produkter som bidrar till föroreningar.

Ett pantsystem skulle ge ökade kostnader, men också en återanvändning av resurser.

Utifrån detta föreslår distriktsstämman partistämman att bifalla motionen.